

IÑAAKAI-TAKIRIRI JUAN

Iñaakan-takiri Jesús Saipatzii-totaari

1 ¹Iroka okaratzi iñaakan-takiri Pawa tsika ikanta-kota Jesús Saipatzii-totaari, iriira Pawa kantakaarori iyotantyaarori impiratani-payi tsika onkanta-kotyaa okaakitzi-matain-tsiri iñitajiro. Irootaki ityaantan-takariri Pawa Imaninkariti inkamantiri Juan, impiratani Pawa. ²Iriitaki Juan kinkithata-kirori okaratzi iñaakiri. Iroka okaratzi ikinkithatakiri iñaani Pawa, irootaki inintakaan-takiri Jesús Saipatzii-totaari inkamantantiro. ³Kimosirira inkantajyaa inkarati ñaanataironi iroka kamantaantsi, ari inkimiyityaari aajatzi inkarati kimisantironi. Kimosirira inkantajyaa inkarati monkara-yitaironi okaratzi sankinatain-chari. Tima okaakitzi-mataki iñaantai-tyaarori.

Iwithaitari kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka

⁴Naaka Juan osankinatzirori iroka. Awiroka nosankinatzeni kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta nasiyita-chari nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima añaatzi Pawa iroñaaka, iri itakaro pairani itzimaki, irootzi-mataki impiyi. Kaminthaa inkanta-yitaimi irirori, kamiitha isaikakaa-yitaimi anta. Ari inkimitaimiri aajatzi ipaitai-tziri “7 tasorintsi” itsipatakari inkitiki iwinkathari-mintoki. ⁵Ari inkimitajimiri aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, tima iroopirori onatzi okaratzi iñaawaitziri. Iriitakira itanaarori yañaaji ikamawitaka, iriira pinkathari-wintairiri maaroni ikaratzi pinkathari-witachari aka kipatsiki. Iriitaki itakoyitairi arokaiti, ipyaako-yitairo ayaaripironka ikapathai-nkata-kiranki ikamawinta-yitai.

⁶Iriitaki pinkatha-ritakaa-yitakairi. Iriitaki impira-tasorintsita-kaayitairi antawaitan-taaniriri Pawa Asitariri. Iriitaki otzimi-motairi iwaniinkaro, iriitaki pinkathari-pirota-tsiri. Irasi iwiro irirori. Omapirowí.

⁷¡Pamini! Yoka Saipatzii-totaari, inkinapaji minkoriki, maaroni iñitawajiri. Imatzityaaro iñiiri pathanka-mirikita-kiriri.

Yiraakoi-tajyaari maaroni aka kipatsiki, imatzityaaro kaari
shininkata-wakaa-chani.

Ari onkanyaaari. Omapirowí.

⁸ Iroka ikantzi Awinkathariti Pawa:

Naakataki osiyarori itarori sankinarintsi, Naaka osiyarori aajatzi
owiraantarori.

Irirori, yitakaro pairani itzimaki, iriitaki piyaatsini apaata. Iriitaki
Sintsi-pirori.

Iñaakantaka Itomi Atziri

⁹ Naaka Juan, pirintzi piwayitana pikimisantzin-karitaji, ari akarajitaki
amawitakiro akimaatsi-waitaka, ari atsipata-wakaa ipinkathari-winta-
yitai Pawa. Ainiro nosaiki-ranki othampisiki ipaitai-tziri Patmos
nokinkithatziro iñaani Pawa, nokamantantziro ikantakinari Jesús.

¹⁰ Okanta aparoni kitaitiri yapatowinta-piintaitari Awinkathariti, tzimatsi
iñaakakinari Tasorinkantsi. Nokimakiri notaapiiki ipaita kantanari,
ikimitakaro tyootaantsi iñaawaitzi, ¹¹ ikantakina: “Pisankinatiro onkarati
noñaakakimiri. Iro pintyaan-tiniriri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7
yapatoyitaka anta onasiyita-karori nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima
iroka 7 nampitsi: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia,
Laodicea.”

¹² Ari nopithokanaka notaapiiki naminiri ipaita ñaanatanari.
Noñaatziiri ootamintotsi-payi iwitsikai-tziri ooro. Ikaratzi 7. ¹³ Iro
kantacha anta niyaankiniki ari isatikaka aparoni kimitakariri Itomi
Atziri. Anaakiri iitziki iithaari. Ithaanotakari ichampyaari iwitsika-
masii-tziri ooro. ¹⁴ Kitamaaro-powainka ikantaka iitoki, kimiwaitaka
iroomi iwitzi ipiraitari, kitamaraa-niki okantaka iroowaitaki sharaka.
Irooma irooki okimiyitakari paamari. ¹⁵ Poriryaa ikantayitaka iitzi,
iriwaitaki iporiryaatzi kiriilki itayiitzi. Okimiwaitakaro iñaani
opoimaatzi nijaa. ¹⁶ Yairikaki impokiro-payi irako-piroki, ikaratzi 7.
Yoimisitowa-tzimaitaro ipaantiki kimitakarori sataa-mintotsi, apiminiti
othoyimpitaki. Ikimitakari iporoki ikantaranki ooryaatsiri isiparyaa-
pirotzi tampatzika-paiti.

¹⁷ Ikanta noñaakiri, tyaanakina nokamanaki. Iro kantacha yantanta-
kanaro irako-pirori, ikantana: “Airo pitharowakaana, Naaka itarori,
Naaka owiraantyaaroni. ¹⁸ Naakataki añaanita-tsiri. Nokamawitaka
iro kantacha nasi nowajiro nañaaji. Naaka matzirori otzimi-motana
nosintsinka nasitaryaan-tyaarori ikyaa-piintai-tziro sarinka-winiki,
aritaki onkantaki aajatzi nasitanajiro. ¹⁹ Pisankinatiro okaratzi piñaakiri,
iro pitanakyaa okaratzi piñaakiri awisatsiri iroñaaka, ipoñaaw onkarati
piñiiri awisatsini apaata. ²⁰ Ikaratzi ootamintotsi piñaakiri karatatsiri 7,
iriira osiyakaa-wintariri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka

anta onasiyita-karori nampitsi. Ikaratzi piñaakiri impokiro nairikakiri nakopiroki, karatatsiri 7, iri osiyakaa-wintariri Maninkariiti tsipayitaariri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka.”^a

Kamantaantsi ityaantai-takiniriri 7 yapatoyitaja kimisantzin-kariiti: Kamantaantsi ityaankai-takiri Efeso-ki

2 ¹“Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Efeso-ki. Iriira ñaanatziri airikakiriri 7 impokiro irako-piroriki, satikain-chari niyaanki ipaamatakira 7 ootamintotsi. Ikantziri:

²Noyotziro okaratzi pantayitziri, tsika pikanta pantawaitaki, okaratzi pamawitakiri. Pisamayitakari kaari-piro-siririiti. Piñaanta-yitaari paitasi-waita-chari, “Tyaanta-piroriiti” yomitaan-tasiwaita-chari. Piyotajiri awiroka thayinkari inayitatzii. ³inatan-taniri pinatzi, amawiwaini pikantaka, oshiki pikimaatsi-waitaka iwasankitaa-wintai-tzimiro pawintaana naaka. Tizimaita pisamawaityaa.^b ⁴Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Piwashaanta-nakiro awirokaiti pitakotanta, ti pantajiro pikimiwita-nakaro pairani. ⁵Pinkinkithasiritiro tsika pikanta pairani owakira pikimisananaki. Piwashaantiro tsika pikanta iroñaaka, pimpyakotairo pantajiro tsika pikantanaka owakiraini pikimisananaki. Tima airorika piwashaantairo, ari nojata-sitakimi, naapithata-jimiri ootamintotsi saiki-mota-kimiri anta. ⁶Iro kamiithatatsi pikisaniintakiro awirokaiti yantayitakiri ikaratzi kimisanta-najiriri iyomitaan-tziri pairani Nicolás. Nomatzi-taikari naaka. ⁷Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi oitsinampaironi, ari nosinitairi iyaaro chochoki owañaan-tatsiri pankitain-chari itasorintsi-pathatiki Pawa.’”

Kamantaantsi ityaankai-takiri Esmirna-ki

⁸“Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Esmirna-ki. Iriira ñaanatziriri itakarori, owiraantyaaroni aajatzi. Iriira ñaanatziri kamawitaincha iro kantacha añaaji aajatzi. Ikantziri:

⁹Noyotziro okaratzi pantayitakiri, aajatzi pikimaatsi-wajjiitiri, noyotzitaro pikowityaa-wajjiitiziri, okantawitaka awiroka ashaaranta-siriri. Noyotzi aajatzi tzimatsi Judá-iti anta thayako-waita-kamiri. Ipaitasi-waitaka Judá-iti, Kamaari asiyita-kariri. ¹⁰Airo pitharowanta-sitaro onkarati pinkimaatsityaari. Tima irootaintsi piñiuro tzimayitatsiri

^a **1.20** Tzimatsi kantatsiri yokaiti “Maninkariiti” ikinkithata-koitziri aka, iriitaki atziripayi ikaratzi jwayitairiri kimisantzin-kariiti. Tzimayitatsi pasini kantatsiri, iriitaki iriipirori Maninkariiti. ^b **2.3,13** pawintaana = * wairontsi

anta tsika inkarati yasita-kota-kaantiri Kamaari. Ari pisaikiri onkarati 10 kitaitiri pinkimaatsi-waityaa, iñaanta-sirita-tyaamira Kamaari. Iro kantacha ontzimatyii piriipiro-siriti awirokaiti pijatakairo onkanta-witakyaa iwaitimi, tima apaata aritaki nañaakaajimi, onkimiwaita-jyaaro namathai-yitaa-tyiimimi.^c ¹¹Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi iroka, airora iñaajiro inkimaatsi-waitajyaa yapiitajiro inkamaji.’ ”

Kamantaantsi ityaankai-takiri Pérgamo-ki

¹²“Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatotachari Pérgamo-ki. Iriira ñaanatziriri otzimi-motziri isataa-minto apiminitatsiri othoyimpitzi. Ikantziri:

¹³‘Noyotziro pantayitzi, noyotzi pisaiki-motakiri ikaratzi ipinkathari-wintziri Kamaari. Iro kantacha noyotzimi aajatzi oisokiro piwakina pawintaana, ti piwashaantiro. Ti piwashaanta-nakiro awirokaiti okantawitaka iwamaawitai-takari Antipas noyimisantakaa-pirotani kinkithata-kota-kinari anta tsika isaiki Kamaari.^d ¹⁴Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Tzimayitatsi pikarajitzi kimitakariri Balaam iyomitaantzi. Tima pairani Balaam, iyomitaa-piintakiri Balac onkantyyaa inkaima-siryaan-tyaariri Israel-iiti iwakaiyaari yatsipita-kayitani yasita-kayi-tariri pawaniro. Imayimpi-waita-kaakiri aajatzi. ¹⁵Ari okimitakari tzimayitatsi aajatzi kimisanta-yitakirori iyomitaan-tziri pairani Nicolás. ¹⁶¡Piwashaantajiro! Airorika piwashaantziro, ari nojata-sitakimi nowayiritiri, iro nowayiritan-tyaariri sataa-mintotsi sitowatsiri nopaantiki. ¹⁷Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi iroka, ari nonpakiri iyaaro omanaa-ntsita-tsiri ipaitai-tziri pairani “paitama”. Ari nonpakiri aajatzi aparoni kitamaarori mapi tsika osankinataka owakirari wairontsi kaari iyotaitzi, apatziro iyotajiro aakironi iroka mapi.’ ”^e

Kamantaantsi ityaankai-takiri Tiatira-ki

¹⁸“Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatotachari Tiatira-ki: Iriira ñaanatziri Itomi Pawa, kimitakariri irooki paamari, poriryaatain-tsiri iitziki. Ikantziri:

¹⁹‘Noyotziro pantayitzi, pitakoyitantaka, pinkimisantaki, pantawaitaki, kamaitaniri pinaki. Aikiro pakowinta-tyaaro iroñaaka panaakaa-nakiro pikantawita pairani. ²⁰Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Paapatyaakaro awirokaiti

^c 2.10 * amathairintsi ^d 2.13,24 Kamaari = Mishatantaniri ^e 2.17 Ipaitama = maná

kooya paitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantantaniro onatzii, iro kantacha okaratzi oyomitaan-takiri iroori, oshiki oitzinampa-siritakiri nompiratani. Iro opoñaantari owakaayitakari yatsipita-kaitani yasitakayi-tariri pawaniro. Omayimpita-kaawai-yitakiri aajatzi. ²¹Osamani noyaako-witakaro owashaantairo mi antayitakiri, iiro kantacha ti oninti owashaantiro omayimpi-waitzi. ²²Airorika owashaanta-sitaaro, ari nomantsiyaa-kiniro tsika omayimpitanta-piintaki, ari onkimaatsi-waityaari. Ari nonkimitaa-kiriri inkarati mayimpita-kironi. ²³Ari napiroyitajiri ikaratzi oyomita-yitakiri. Iro ompoñaan-tyaari iyotaji maaroni kimisantzin-kariiti naakataki oyosiritziri maaroni, noyotzi opaita ikinkisiryayitari, noyotzi opaita ikima-siri-yitziri. Ari onkanyaa noipyaan-tyaamirori okaratzi pantayitakiri awirokaiti. ²⁴Irooma awirokaiti, yotapain-chari anta Tiatira-ki kaari kimisanta-kironi okaratzi oyomitaan-tasiwitakari, airo nokisathatzimi. Tima ti pisintsiwinta-waityaaro okaratzi oyomitaan-tasiwitakari ipaitai-tziri “imanakaapirotani Kamaari.” ²⁵Iro kantacha awirokaiti ontzima-tyiira poisokirotyaana irojatzii nompian-takyaari. ²⁶Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi imonkaratiro noñaani irojatzii owiraanta-paakyaaroni, aritaki nomatakaakiri impinkathari-wintairi apaata atziri-payi. ²⁷Ari osiyakyaaro ikimitaakina Asitanari naaka, imatakaa-kinaro ipinkatharitakaakina, ari inkimitaa-jyaari aajatzi iriroriiti impinkatharitakai-tairi. Ari ijiwatan-tajyaari irasiro-kotziti.

Irijatzii apirotairini ikisaniintani, inkimita-kaantajiri iporokai-tziro kowitzi.

²⁸Aritaki nopajiri naaka osiyakariri impokiro parya koñaata-paintsiri. ²⁹Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti.’ ”

Kamantaantsi ityaankai-takiri nampitsiki Sardis

3 ¹“Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari nampitsiki Sardis. Iriira ñaanatziri ipaitai-tziri ‘7 tasorintsi,’ itzimi airikiriri 7 impokiro. Ikantziri: ‘Noyotzimiro pantayitakiri, iwaitaita-kaantai-tziri “añasiriri,” tima ti ari pinkanyaa, kamasiriri pinayitzi.

²Pisakii-siritai. Piñaasintsityaa airo pikama-siritanta. Tima Pawa iñiuro okaratzi pantziri ti pimonkaratiro ininta-kayimiri.

³Pinkinkithasiritiro ikamantai-takimiri pairani, pimonkaratiro. Piwashaantiro panta-piintakiri. Airorika pisakisiriitai, ari nomapokapajimi nompiaji-rika, nonkimityaari imapokantzi aparani kosintzi.

⁴Iro kantacha tzimatsi kapichiini anta pinampiki Sardis matakirori ikiti-siritzi. Iriiyitaki kimitakariri kaari oipatsitironi iithaari, irootaki ikamitan-taariri yokaiti onkanyaa intsipatan-tajyaanari

nokithaataro kitamaarori. ⁵Intzimi-rika matakironi itsinampairo, aritaki nonkithaatajiri kitamaarori. Airo noshitziro iwairo itsipataari isankinata-kotaka inkarati añaaniiyitaa-tsini. Ari nonkantajiri Asitanari, aajatzi Maninkariiti: “Ikimisantana yoka.” ⁶Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.’ ”

Kamantaantsi ityaantai-takiri Filadelfia-ki

⁷“Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Filadelfia-ki:

Iriira ñaanatziri Tasorin-tsita-tsiri, Iroopirori.

Iri iñaanatzii iwaitakiri iminkyaa-yitairi atziri-payi, irijatzii tzikayitairini kaari isinitaiti inkyaayiti.

Ari inkimita-jyaari piwaisatzitini David.

Tikatsira sinsithatirini minkyaan-taatsiri, tzikayitan-taatsiri aajatzi.

Iroka ikantziri:

⁸“Noyotziro pantayitziri. Pamini. Nosinitakimi pinkyii, tikatsi tzikawa-kimini. Iro nomatakimiri tira paawyaa-siri-waijiiti, iro kantacha pimonkarata-kinaro noñaani, ti inkimaitimi pinkanti: “Ti yasilyana Pawa.”

⁹Iriima yokaiti kantasi-waita-chari: “Naaka Judá-iti.” Kaari-tzimaita Judá-iti, tima iriitaki yasiyitari Kamaari. Irootaki nontyiirowa-kaanta-jyaariri apaata impinkatha-yitaimi. Ari iyotajiri omatatyaa notakotakami.^f

¹⁰Pimonkaratakiro nokaman-takimiri, nokantaki: “Pinkisa-siwai-nityaa.” Irootaki naamaako-wintan-tyaamiri airo iñaanta-siritan-taitami. Timá kapichita-paaki iñaantai-tantyaariri ikaratzi nampiyitarori kipatsiki.

¹¹Irootzi-mataki nompiyaki. Oisokiro piwiro pikimisantakiri, airo pampinaa-siwaitanta panintaa-jyaaro impinai-tajimiri, onkimiwaaityaaro yamathaitaa-tyiimimi.^g

¹²Intzimi-rika matakironi itsinampairo iroka, ari nonkimita-kaantajiri tzinkamitsi otzinampitzirori itasorintsi-wankoti Pawa. Irasi iwiro isaikaji. Ari nonkinta-kota-jiniri iwathaki iwairo Pawa, ari iyoitajiri Pawa asitaari. Ari nonkinta-kota-jiniri iwathaki owairo owakirari Aapatyaawini, ari iyoitajiri isaikaji yoka inampiki Pawa, otzimi ariitaa-chani osaawiki omponaa-jyaaro inkitiki. Ari nonkinta-kota-jiniri aajatzi iwathaki owakirari nowairo. ¹³Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.’ ”

Kamantaantsi ityaankai-takiri Laodicea-ki

¹⁴“Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Laodicea-ki. Iri ñaanatziri ipaitai-tziri ‘Omapirowí,’ iriitaki yawintaa-sirita-piintaitari iñaawaitzirora iroopirori. Iriira ñaanatziriri iwitsika-kaitakiri pairani iroka kipatsi. Iroka ikantziri:

^f 3.9 Kamaari = Mishatantaniri ^g 3.11 * amathairintsi

¹⁵‘Noyotziro pantayitziri. Pikimitakaro kaari saawaata-tsini, kaari katsinkaata-tsini. Nonintziri naaka saawaari. Aironika osaawatzi, katsinkaari nonintzi. ¹⁶Irooma pikimitaro iimpaari nijaa, ari nookamaran-kakami. ¹⁷Pikanta-piinta-jiitzi awirokaiti: “Ashaarantakana, tikatsi nonkowityaaji.” Iro kantacha tira ari pinkantyya, owasiri-waitaniri pinatzii, manintaari, asinonkainkari, mawityaakiri, sapoka-mirikiri. ¹⁸ontzimatyii pinkimita-kaantairo pamanantaa-tyiirimi nooroti itzimi itayiitakiri imporiryaa-pirotan-tyaari. Aritaki pimatajiro pashaarantyya. Pinkimita-kaantairo pamanantaa-tyiirimi kitamaarori noithaari, airo pisapoka-miriki-waitanta, pipasiki-winta-waitakari. Pinkimita-kaantiro pamanantaa-tyiirimi naawintaro pisita-kotan-tajyaari pimawityaaki-waitaki. ¹⁹Iro namitari naaka nokisathatziri notakotani, nowasankitairi. Ontzima-tyiira piriipirotai awirokaiti, pimpiya-siri-yitai. ²⁰Pamini, kimiwaitaka nonkatziya-tyiimi intakiroki nokaimi nonkyaan-tyaari. Tzimatsi-rika kimakinari inthomponta, isinitana-rika nonkyii, aritaki antsipata-wakai-yaari akyoota-wakaiyaa. ²¹Intzimi-rika matakironi itsinampairo iroka, aritaki intsipata-jyaana nompinkathari-wintanti. Tima nomatakiro naaka nomatakiro noitsinampairo, notsipataari isaikamintoki Asitanari nopinkathari-wintantaji. ²²Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.’”

Kimosiriwintaantsi inkitiki

4 ¹Okanta okarata-paaki iroka, noñaatzii asitaryanaaka inkiti. Irijatzi apiitapajiro iñaanata-paana noñaakiri inkaaranki poimata-paintsiri ikimitari tyoorintsi. Ikantana: “Thami jinoki ari noñaakai-mirori onkarati awisatsini apaata.” ²Ikanta nojasirin-katanaki jinoki, noñaakiro saikamintotsi, osiyawaitakaro isaikanta-piintari pinkathari-pirori, owaniinka okantaka. Tzimatsi aparoni saikanta-karori. ³Tima yoka saikain-tsiri siparyaa ikantaka, isiyakaro potsitakiri mapi karinikita-tsiri. Itapotakari oyi isaikamintoki, ikimiwaitakaro oyi natsiryaaakiri mapi karinikita-tsiri.^h ⁴Tzimatsi aajatzi okaratzi 24 saikamintotsi anta, irootaki osatika-kiriri niyaankiniki saikain-tsiri. Ari isaikayitakiri antari-konaiti, kitamaaro okantayitaka iithaari, ooro inayitaki yamathairi. ⁵Nokimakiro ookatha-rontsi otzimi morikanain-tsiri opoñaanakaro saikaminto-tsiki. Tima tzimatsi anta 7 ootamintotsi waamatain-chari, iriitaki omontitakari saikamintotsi. Iriitaki osiyakaa-wintariri Itasorintsiti Pawa, karatatsiri 7. ⁶Tzimatsi inkaari omontitakari saikamintotsi, kitijaa-niki okantaka. Tzimatsi 4 inkiti-wiri katziyain-chari, iriitaki tapotakirori iroka saikamintotsi. Iro kantacha yoka inkiti-wiri otzimi oshiki irooki, irootaki

^h 4.3 potsitakiri karinikita-tsiri = jaspe, cornalina; natsiryaaakiri karinikita-tsiri = esmeralda

yaminantari tsika-rika-payi, yaminantaro aajatzi itaapiiki.ⁱ ⁷Aparoni inkiti-wiri isiyakari kashikari. Pasini isiyakari antari ipiraitari. Pasini atziri-poro inatzi. Iriima pasini isiyakari itzironka-waita pakitha.^j

⁸Ipoña-sitaka otzimayitanaki isiwanki yoka inkiti-wiri, ⁶isiwanki tzimayita-naintsiri. Otzimi oshiki irooki iwathaki, otzimitanaka irooki inthomponta iwathaki. Iriitaki aakowinta-nakarori ipanthea-piintaki, kitaitiri aajatzi tsitiniri, ikantzi:

Tasorintsi, Tasorintsi, Tasorintsi inatzii Pawa, Sintsi-pirori.

Iriitaki añatzi iroñaaka, iri itakaro pairani itzimaki, irootzi-mataki impiyi.

⁹Ari ikanta-piintatyaa yokapayi inkiti-wiri iwisiryaawintari saikain-tsiri, añaanita-tsiri, ikantajiitzi: “otzimi-motzimi awiroka piwaniinkaro.” Ikanta iñaakan-takiro yokaiti ipinkathata-piintakiri, ipaasoonkita-piintakiri, ¹⁰imatanakiro aajatzi 24 antari-konaiti ityiirowa-sita-nakari saikain-tsiri, añaanita-tsiri. Iwisiryaawinta-nakari, yamathairyii-motanakari ipanakiri yamathairi pinkathari isaikakira. Ari iñiitzirori omapiro ipinkatha-ritzi yoka saikain-tsiri, tima imatawitara antari-konaiti ipinkathari-wintantzi irirori. Ikantajiita-nakiri:

¹¹¡Nowinkatharit! ¡Pawá!

Irootaki kamiithatatsi otzimi-motzimi awiroka piwaniinkaro, pinkatha iwaitzimi, otzimi-motzimi pisintsinka.

Awiroka owitsika-yitakiro maaroni, tima awiroka ninta-sitain-chari ontzimayiti piwitsikani.

Sankinarintsi aajatzi Ipiraitari

5 ¹Noñaatziiri yoka saikaintziri saika-minto-tsiki, yairikaki irako-piroki aparoni sankinarintsi. Kamiitha apinaitaka, ⁷okaratzi yapiitai-takiro intsirikai-takiro airo yapinai-ryaan-taitaro. ²Noñaatzii aparoni Maninkari tziatsiri isintsinka, sinchiinka ikanta iñaawaitzi, ikantzi isampitantzi: “¿Paitama isinitai-takiri intsirika-ryiuro iroka sankinarintsi, impoña impinai-ryiuro?” ³Tikatsi yaminaitiri isinitaitiri impinai-ryiuro iñaanatiro. Ti intzimi inkitiki, tikatsi aajatzi kipatsiki, ari okimitakari sarinka-winiki, ti intzimi ampina-ryiuro iñaanatiro. ⁴Antaroiti niraanaka, tima tikatsi matironi impinai-ryiuro iñaanatiro. ⁵Ari ikantana aparoni antari-kona: “Aritaki piraaka. Pamini. Tziatsi matzirori otzimi-motziri itasorinka, iriitaki matironi intsirika-ryiuro, impinai-ryiuro. Iriitaki aparoni charinita-kariri Judá, ipaitai-tziri ‘Kashikari.’ Irijatzi charinita-kariri David. Iriitaki isinitaitaki imatiro.”

⁶Opoña-sitaka noñaaki aparoni ipiraitari. Ikatziyaka niyaankiniki osaikaki saika-mintotsi, isatikakari inkiti-wiriiti, aajatzi antari-konaiti.

ⁱ 4.6 kitijaa-niki = cristal ^j 4.7 antari ipiraitari = becerro, toro, sirampari vaca

Kimiwaitaka yoka Ipiraitari aritaki iwamaawitai-takari pairani. Tzimatsi okaratzí 7 ichii. Tzimatsi aajatzi 7 irooki. Iriira siyakaa-winta-chari 7 Tasorintsi, ikaratzí ñiitairi maaroni kipatsiki.^k 7Ikanta Ipiraitari ijata-sita-nakiri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, yaapaakiro sankinarintsi yairikakiro irako-piroki. ⁸Tima maaroni yoka 4 inkiti-wiri aajatzi antari-konaiti, ityirowa-sita-nakari Ipiraitari, ipinkathata-nakiri. Tzimayitatsi iwiyompi-minto-payi. Tzimayitatsi ikasankai-nkariti itaayitakiri iwitsikanakita-sitakiro ooro, iwayitakiro anta. Tima iroka kasankainkari irootaki siyakaa-winta-chari yamana-manatani ikaratzí yasyiyaari Pawa.^l ⁹Ari ipanthai-tanakiro owakirari panthaantsi, ipantha-kotziri ipiraitari, ikantzi:

Awiroka iriipirori, isinitai-tzimi pairikiro sankinarintsi, awiroka ontsirika-ryaironi,

Awiroka kapathai-nkataintsi yatsipita-kaitakami, pipinako-wintajiri atziri-payi yasitan-taariri Pawa.

Aripaiti yasyiyaari Pawa ikaratzí shininkata-wakai-yitachari tsikarika-payi, ikaratzí kimathata-wakaarori ñaani tsika-rika-payi, ikaratzí nampiyitarori tsika-rika anta, ikaratzí ipinkathari-wintaitziri tsika-rika-payi.

¹⁰ Awiroka kantakaarori ikimitan-taariri Ompira-tasorintsitaari, ipinkathari-wintziri Pawa.

Iriiyitakira pinkathari-wintairini osaawi-satziiti.

¹¹ Opoñaasitaka noñaaki oshiki Maninkariiti piyotzi-Winta-paakarori saika-mintotsi, tsika isaikaki inkiti-wiriiti aajatzi antari-konaiti. Ari ipiyo-piro-jiita-paaka oshiki, oshikini Maninkariiti. ¹²Ikantajiitzi:

Yoka ipira yatsipita-kaawitai-takari, iriira iriipirota-tsini ontzimitotan-tyaariri itasorinka, iwaararo, iyotani, isintsinka, ipinkathanka, iwaniinkaro, aajatzi iwisyraawintanka.^m

¹³ Nokimatzi ipantha-jiitanaki maaroni saikantarori inkiti, kipatsi, inkaari, sarinka-wini. Ikantajiitzi:

Yoka saikaintsiri saika-minto-tsiki, itsipatakari ipiraitari, wisiryraawintaari inatzi, pinkathataari inatzi, otzimi-motziri iwaniinkaro, ipinkathari-wintantzi, irasi iwiro.

¹⁴ Iriira inkiti-wiriiti apiiyapiitziirori ikantzi, “Omapirowí.” Iriima antari-konaiti otyirowa ikantajiitaka ipinkatha-jiitari yoka kanta-jitaa-chani.

Intsirika-yiitakiro

6 ¹ Opoñaasitaka noñaakiri Ipiraitari intsirika-ryaanakiro itanakarori intsirikai-takiro. Ari isinchiin-katanaki ñaawaitanaki aparoni inkiti-

^k 5.6,8,9,13 Ipiraitari = cordero ^l 5.8,9 yasyiyaari Pawa = kitisiriri ^m 5.12 ipira = Cordero

wiri karatatsiri 4, okimiwaitakaro ookatha-rontsi, ikantzi: “¡Pimpoki!”ⁿ
²Naminaki, noñaatziiri isiyapaaka aparoni kitamaarori ikyaakoitari, tzimatsi kyaakota-kariri yairikakiro iwyaamini. Yamathaitai-tawakiri, jataki iwaiyirityaa, yapirotanti.^o

³Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaanakiro pasini, apitita-tsiri. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri karatatsiri 4, ikantzi: “¡Pimpoki!”⁴ Ari isiyapaaka pasini ikyaakoitari kityonkari, ipaitawakiri antaroiti wisamintotsi kyaakota-kariri. Iri iwaitaki iwashaanta-kairi atziri-payi isaiki kamiitha kipatsiki. Irojatzí opoñaan-tanakari iwamaa-wakaiyita.

⁵Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini, mawatatsiri. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri, ikantzi: “¡Pimpoki!” Naminaki, noñaatziiri isiyapaaka pasini ikyaakoitari potsitari, yairikaki imonkaraminto kyaakota-kariri. ⁶Nokimatzii ñaawaita-naintsiri ikatziya-jitaka inkiti-wiri, ikantaitzi: “Pimpimantayiti kapichiini piwankiri, pimpinatakaa-pirotyaaro, tima ti ontzima-piroti. Aritaki paaki oshiki kiriiki aparoni kitaitiri, irojatzí iñiitan-takyaarori antaroiti tashitsi. Iro kantacha airo piwaaripirotzitaro pankirintsi tsika yaayitai-tziro iraitsiri, tsika yaayitai-tziro aajatzí yiinkantsi.”^p

⁷Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri, ikantzi: “¡Pimpoki!”⁸ Naminaki, noñaatziiri isiyatai-paaka pasini ikyaakoitari kitiriri, ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi” kyaakota-kariri. Ari itsipatakari ipaitai-tziri “Sarinka-wini.” Yoka ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi” isinitai-takiri iwamaayiti oshiki osaawi-satziiti. Tzimayitatsi iwamaakaan-takiri iwisantan-taityaari sataa-mintotsi, tzimayitatsi aayitiri itashi, pasini aayitakiri mantsiyarintsi, pasini yatsika-yitiri katsimari piratsi.^q

⁹Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini. Noñaatzii oponkitziki taamintotsi isiri-payi ikaratzi iwamaawintai-takiri yiriipirotzí ikinkithata-kotairo iñaani Pawa. ¹⁰Iriitaki kaimayita-naintsi sintsiini, ikantajiitzi: “Nowinkathari-pirotí, Tasorintsi, Iriipirorí. ¿Tsika-paitima onkarati piyaawintyaa onkantyya pinkisako-wintan-tyaanari, piwasankitaa-yitajiri osaawi-satziiti?”¹¹ Ipoñaá ipaitakiri kitamaarori kithaarintsi inkithaatyya, ikantziri: “Pijatakairo pimakoryaawaki irojatzí yariitan-takyaari pirintziiti pikaratziri pantawaitaki. Tima ontzimatyii iwamaitiri iriroriiti inkimita-kotyaamiro awirokaiti.”

¹²Noñaatziiri Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini, oyotapaaka aparoni inthonkan-tyaarori. Ari omapoka-nakari antaroiti onikaro. Tsiwaki-

ⁿ 6.1,3,5,7,9,12,16 Ipiraitari = Cordero ^o 6.2,4,5,8 ikyaakoitari = caballo, mora

^p 6.6 Iro ikantai-takiri aka: “Pimpimanti apona-roini opani trigo onkarati ompinatyya aparoni kiriiki denario. Pimpimanti mawapona-roini opani cebada onkarati ompinatyya aparoni kiriiki denario.” ^q 6.8 tzimayitatsi = 1/4

matanaki ooryaatsiri, tsitiniki okantanaka. Kityonka ikantanaka kasiri ikimita-nakaro iraantsi.^r ¹³Ari ithopiryaa-yitanaki impokiro, ikimiwaita-nakaro oparyiikitzi irakakiri chochoki otika-kitziro antaroiti tampyaa.^s ¹⁴Ti onkoñaatanaji inkiti, okimiwaita-nakaro apinaita-ranki antaroiti tsipana. Ti iñitajiro otzisi-payi ithonka otaranka-yitanaki aajatzi othampisi-payi. ¹⁵Omanajiitanaka atziri-payi impirita-moroki. Ari ikaratzi imanajiitanaka maaroni, pinkathariiti, iriipiroriiti, ijiwari-payi owayiriiti, ashaaranta-niriiti, sintsiiriiti, ompirataariiti, saikasi-waita-niriiti, maaroni. ¹⁶Yokaiti manayita-nainchari ikaima-kaimata-nakiro otzisi, mapipayi, ikantzi: “Patsinaka-jitina. Pimanina airo noñaantari saikain-tsiri iwinkathari-mintoki. Pimanina airo noñaantaro iyatsimanka Ipiraitari. ¹⁷Tima monkara-paitita-paakaa iyatsimanka. ¿Tzيماتsima ama witaironi?”

144,000 ikaratzi ikintako-tamakoi-takiri

7 ¹Okanta okarata-paaki iroka, noñaaki ikatziyayita 4 Maninkariiti tsika-rika owachintitapaja kipatsi. Iriitaki otamakatakairori antaroiti tampyaa. Iro kaari iñaitantaro otamakata-kairo inkaari, ti iñiitiro aajatzi owaraa-pana-yitiro osi inchato. ²Ipoña noñaaki aajatzi pasini Maninkari itonkaa-paaki isitowa-kirotziro ooryaatsiri. Iriitaki amakirori ikintako-minto Pawa, Añaanita-tsiri. Sinchiinka iñaanata-paakiri 4 Maninkariiti. Tima yokaiti 4 Maninkariiti, otzimi-motziri isintsinka, isinitai-takiri iyaaripirotiro kipatsi aajatzi inkaari. ³Ikantapaakiri: “Apaata pikaaripirotiro kipatsi, inkaari, inchato-payi, nopothota-wakiriita nonkintako-tamakotan-tyaariri impira-yitaari Pawa.” ⁴Nokimatzii aparoni kinkitha-waita-kota-nakiriri ikaratzi ikintako-tamakoi-takiri. Ikarajiiitzi 144,000. Iriiyitaki karatatsiri 12 inasiyitaja icharini-yitari Israel. ⁵Ikintako-tamakoitaki 12,000 icharini-payi Judá, 12,000 icharini-payi Rubén, 12,000 icharini-payi Gad, ⁶12,000 icharini-payi Aser, 12,000 icharini-payi Neftalí, 12,000 icharini-payi Manasés, ⁷12,000 icharini-payi Simeón, 12,000 icharini-payi Leví, 12,000 icharini-payi Isacar, ⁸12,000 icharini-payi Zabulón, 12,000 icharini-payi José, 12,000 icharini-payi Benjamín.

Kitamaaro-yitain-tsiri ikithaa-yitaka

⁹Okanta okarata-paaki iroka, noñaatzii ipiyojiitaka atziri-payi. Tima oshiki-piro ikantaka, tikachaa-jaini matironi iyotiri tsika-rika ikarajiiitzi. Iriiyitakira poñaayitain-chari tsika ipinkathari-wintzi-taikari tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, nampitzi-yiwitarori

^r 6.12 tsitiniki okantanaka = okimitaka mirimasita-tsiri kithaarintsi ^s 6.13 chochoki = higuera, higo

tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. Yoka atziri-payi, iriitaki katziyi-mota-kariri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki aajatzi Ipiraitari, kitamaaro ikantayitaka ikithaa-yitaka. Yairika-yitaki kompirosi-pina.^t ¹⁰Tharowinta ikantajitaka, ikaimajitzi ikantzi:

Iriira Pawa wawisaa-kotan-tatsiri, iriitakira saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, itsipatakari Ipiraitari.

¹¹Ipoña ityirowa-jiitanaka tapothaita-kirori pinkathari-mintotsi. Yoka ikarajitaki: Maninkariiti, antari-konaiti aajatzi inkiti-wiri-payi karatatsiri 4. Iwisiryaawinta-nakari Pawa, ¹²ikantajitzi:

“¡Omapirowí! Tharowintaari inatzi irirori, otzimi-motziri iwaniinkaro, yotaniri inatzi, paasonkitaari inatzi, pinkathataari inatzi, tzimatsi itasorinka aajatzi isintsinka.

Asi owairo awisiryaawinta-jyaari Pawa. Omapirowí.”

¹³Ipoña iñaanata-nakina aparoni antari-kona, ikantzi isampitana: “¿Paitama yokaiti kitamaaro-thaitain-tsiri ikithaataka? ¿Tsikama ikinapaakika?” ¹⁴Ari nokanta-nakiri naaka: “Taanitya, piyotziro awiroka nowinkathariti.” Ipoña ikantanakina irirori: “Iriiyitakira ñaayita-kirori ‘Antaroiti Kimaatsi-waitaantsi.’ Okimiwaitakaro inkiwayitan-takyaaromi iithaari iriraani Ipiraitari, irootaki kitamaaro-piro-masita-kairori.

¹⁵Irootaki imatantaarori yoitsinampairi yokaiti ikatziyi-motaari Pawa isaika-mintoki. Irasi iwiro kitaitiri aajatzi tsitiniri yantawaitainiri itasorintsi-pankotiki. Yoka saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, ikimitaaro iriimi katziya-thaantitain-chani, yaimpiyaari yokaiti. ¹⁶Airo itashaniinta-waitaji, airo imiri-niinta-waitaji, airo ikimaatsi-waitaari ooryaatsiri, airo yatsipi-waitaaro amasawirintsi. ¹⁷tima yoka Ipiraitari, tsipata-kariri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, iriitakira aamaakowinta-jyaarini, inkimita-kaantairi yaamaakowintaitari ipiraitari, iriitaki aayitairini yirakajiri nijaa añaakaan-tatsiri. Timá Pawa oshipirotairini, yiraawai-yitaka.”

Karatapain-tsiri 7 intsirikai-takiro

8 ¹Ikanta Ipiraitari, intsirika-ryaakiro pasini karatapain-tsiri 7 intsirikai-takiro. Osamani kapichiini imairitaita-paintzi inkitiki, tikachaa-jaini aparoni ñaawaita-tsini.^u ²Ipoña noñaakiri 7 Maninkari itsipata-piintakari Pawa. Ipaitakiri tyoomintotsi. ³Ipoña ipokapaaki pasini Maninkari, ikatziyi-mota-paakaro taamintotsi, yairika-nakitakiro iwitsikai-tziri ooro. Yoka Maninkari, ipaitawakiri oshiki kasankainkari intaantyaaro yairika-nakitakiri. Ari okonowakaro yamanani atziri-payi

^t 7.9,10 Ipiraitari = Cordero ^u 8.1 Ipiraitari = Cordero; osamani kapichiini = 1/2 hora.

yasiyitaari Pawa, kimiwaitaka ompiyota-kyaami taaminto-tsiki.^v ⁴Okanta otaanaka kasankainkari anta yairika-nakitakiri Maninkari, katziyai-nkatanaka oyachaari okonowai-nkata-nakaro yamanani yasiyitaari Pawa, oshiki onimotakiri. ⁵Ipoñaa yoka Maninkari airika-nakitakiro itaaminto, yaaki owaamari-minkiti taamintotsi, ititakiri yairika-nakitakiri. Yookakiri kipatsiki. Ari omapoka-nakari kampinii-nkata-naintsiri, antaroiti ookathatanaka, antaroiti onikanaka aajatzi.

Tyoomintotsi-payi

⁶Owitsika-jiitanaka ⁷Maninkari intyoojiiti.

⁷Ari yitanakaro aparoni Maninkari ityootanaki, omapoka-sita-paaka ookathatanaka, oparyaa-paaki kipatsiki sharaka okonowa-nakaro iraantsi. Otaapaakiro kipatsi. Iro apirotyaami kashitani kipatsi ontayaa inchato-payi, aajatzi inchasi-payi.^{w x}

⁸Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka otonkanaki kimitakarori antaroiti otzisi, sitowanaki paamari ookapaaka inkaariki. Iro apirotyaami kashitani kipatsi tsika otzimayitzi nijaa aajatzi inkaari-payi okimita-nakaro iraantsi. ⁹Iro yapirotyaami inkamayitimi kashitani ikaratzi saikayitan-tarori inkaari, iro apirotyaami kashitani antaroiti amaatako-mintotsi-payi. ¹⁰Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka ithopiryaanaki impokiro, paama ikantanaka irojatzi tsika otzimayitzi nijaa, iro apirotyaami kashitani antaraani, aajatzi tsika ikaapiintaitzi nijaa. ¹¹Yoka impokiro paryaanain-tsiri kipatsiki ipaitai-tziri “Kipisiri.” Tima kipishaa ikantapaakaro maaroni nijaa tsika oparyaa-yitaki ipomiki. Iro apirotyaami kashitani kipatsi inkamayitimi atziri opiyakiri irakirora nijaa.

¹²Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka itsitini-kitanaki ooryaatsiri, iro apirotyaami kashitani ti ooryaaji kitaitiri. Ari ikimita-nakari kasiri aajatzi impokiro, ti yoorintajyaa tsitiniriki.

¹³Nokimatzi poimata-paintsiri yarapaaki inkitiki, noñaatzii pakitha inatzi, ikantapaaki ikawinthaatzi: “¡Ñaamisa, ñaamisa, ñaamisa, inkantamachiitiri inkarati nampita-jyaaroni kipatsiki, iriitaki atsipityaaroni yotapain-chari intyootawaji mawa Maninkari-payi!”

9 ¹Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari. Noñaatzii ithatyaanaki osiyakariri impokiro irojatzi kipatsiki. Iriira isinitaitaki yasitaryairo omorona inthopointa-pirota-tsiri. ²Ikanta yasitaryaakiro, ari ositowainkatanaki kachaari, iroowaitaki okantaranki antaroiti ootaantsi. Anaanakiri ooryaatsiri aajatzi tampyaanka. ³Ari isitowa-nakiri kachaariki oshiki tsinaro-niro, ikimita-paakari ikintantzi kitoniro. ⁴Ti isinitaitiri

^v 8.3 yasiyitaari Pawa = kitisiririiti ^w 8.7 ookathatanaka = oparyaa-paaki paamari
^x 8.7-12 iro apirotyaami kashitani = 1/3

iwaaripiro tiro pankirintsi, inchasi-payi, inchato-payi. Apatziro ikintayitapaakiri atziri-payi kaari ikintako-tamako-yitzi Pawa. ⁵Yokapayi tsinaro-niro, ti isinitaitiri iwamairi atziri-payi ikintayitakiri. Intaini ikimaatsita-kaayita-sitakari ikaratzi 5 kasiri. Antaroiti ikatsitzi-motakiri, iroowaitaki iyatsinka kitoniro. ⁶Oshikira inkimaatsi-waityaa atziri-payi, inintawityaa inkama-pithatiri, airo okanta-tzimaita.

⁷Yokapayi tsinaro-niro ikimita-kotakari ikyaakoitari iñaanta-kaitari iwayirityaa, yamathai-yitakari ooro. Atziri-poro-waitaki ikantayitaka.⁷ ⁸Santha-pitaisi okanta iisi, iroowaitaki oisi kooya. Antaro-payi iraiiki iroowaitaki iraiiki kashikari. ⁹Kimiwaitaka ikithaata-karomi asiro-taki iniiki. Antaroiti impoimatanaki yarajiitanaki, iroowaitaki opoimatzi isiya-kotan-taitari inosika-yitzi ikyaakoitari aririka ijataiti iwayirita-wakaityaa. ¹⁰Ikimitakari kitoniro-payi otzimayitzi ithoyini ipatzisi-thaki. Ikaratzi 5 kasiri osamanitzi awisantyaari iyatsinka. ¹¹Yoka ijiwaritakari tsinaro-niro, Maninkari inawitaka, iriitakira pinkathari-wintan-tatsiri anta inthopointa-pirotzi omorona. Ipaitai-tziri “Apirotan-taniri.” Iñaaniki Heber-iiti, ipaitai-tziri “Abadón.” Iñaaniki wirakocha, ipaitai-tziri “Apolión.”^z

¹²Arira owiraari itanakarori ikaminthaataitzi “jñaamisa!” Iro kantacha ainirora oyota omonkaratyaa apiti inkantaiti “jñaamisa!”

¹³Ipoña aityootanaki pasini Maninkari, ainiro oyotapaaka intyootawaji aparoni Maninkari irojatzi imonkaratan-tyaari 7 Maninkariiti. Nokimatzi iñaawaita-naintsiri osorinachii-nampiki taamintotsi montitakariri Pawa. ¹⁴Iñaanata-paakiri Maninkari tyootanain-tsiri, ikantziri: “Poosoryaa-kotiri 4 Maninkari kimitakarori oosotatyirimi nijaa Antaraani.” ¹⁵Yoosoryaa-koitakiri Maninkari ayimatakiri iwanti. Iro yapirotirimi iwamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi. Irootaki yoosoryaa-koitan-takariri yapirotanti.^a ¹⁶Tzimatsi oshiki owayiriiti kyaakota-kariri ipiraitari. Ikantai-takina, ikarajiitzi 200,000,000 owayiriiti. ¹⁷Ipoña noñaakiri ikoña-pirotanaki yoka owayiriiti noñaawyatakari, ikithaa-yitakaro asiro-taki iniiki. Tzimatsi poriryaa-thaitain-tsiri ikimitakari paamari, pasini kityonkai-ronka-thaitain-tsiri, pasini kitirithaitain-tsiri. Yokapayi ikyaakoitari, iriwaitaki iito kashikari. Ositowanaki ipaantiki paamari, kachaari, kitiri-moito okantanaka kachaari, oshiki ositzinka. ¹⁸Iroka okaratzi sitowanain-tsiri ipaantiki, iro apirotirimi owamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi. ¹⁹Tima ipaantiki ikyaakoitari otzimayitzi isintsinka. Kantatsi yatsikan-tantyaaro aajatzi ipatzisitha, ikimiwaitakari maranki.

^y 9.7 ikyaakoitari = caballo ^z 9.11 iñaani wirakocha = griego ^a 9.15,18 Iro yapirotirinimi iwamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi = 1/3 atziri-payi tzimatsiri kipatsi

²⁰Iro kantacha, tira iwashaantiro ikaaripiro-yitzi atziri-payi kaari iwamaiti. Aikiro ijatakaa-tziro ipinkatha-yitanakiri piyari-payi, ipinkathatziro osiyakaarontsi iwitsikai-tziri ooro, kiriiki, asiro, mapi, incha-kota, iriyyitaki iwawa-niroti, titzimaita iñaanta-niti, ti inkima-niti, ti yaniita-niti.^b ²¹Tira iwashaantiro iwan-tayitzi, ikisa-minthatantzi, imayimpitzi, ikosiyitzi.

Maninkari airika-kirori yanini sankinarintsi

10 ¹Ipoña noñaaki isaawii-nkata-paaki pasini Maninkari, ikinanta-paakaro minkori, kimiwaitaka yoka iro inkithaata-kyaami minkori. Kimiwaitaka iriimi oyi yamathaitakya itoki. Siparyaa ikantaka iporoki, iriwaitaki ooryaatsiri. Kimitaka omorika-tyiimi ipori-payi. ²Yairikaki yanini sankinarintsi panaryain-chari. Ikanta yayiitzi-mata-paakira, yaatzikan-tapaakaro iitzi-pirori inkaariki, irooma yampati yaatzikan-tapaakaro kipatsiki. ³Ikaimapaaki sintsiini, iriwaitaki ikaimi kashikari. Omapoka-sitanaka ookathatanaka, 7 okaratzi apiitanakiro ookathata. ⁴Okanta okarata-paaki 7 ookathata, ari nonintawita nosankinatiromi nokimakiri iñaawaitakiri ookatha-rontsiki. Nokimatzi iñaanata-nakina aparoni inkiti-satzi, ikantana: “Airo pisankinatziro pikimakiri ookatha-rontsiki.” ⁵Ipoña iñaawaitanaki noñaakiri Maninkari yaatzika-paakiro inkaari aajatzi kipatsi. Itzinaa-wakota-nakiro irako-pirori, ⁶iro iyoitan-tyaari ti inthaiyaa. Ikantanaki: “Iriitaki Pawa oyotzirori omapiro nonkamantimi, iriitaki Añaanita-tsiri, witsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, maaroni ikaratzi tzimantarori. Tira osamanitapaji, ⁷irootaintsi intyooti owiraantarori Maninkari, arira omonkara-paitityaari okaratzi ikantakiriri Pawa Kamantan-tzinkariiti ikamantantiro kaari iyotako-witaita pairani.”

⁸Nokimatzi yapiita-nakiro iñaanatana inkiti-satzi, ikantana: “Pijata-sitiri Maninkari katziyain-chari inkaariki aajatzi kipatsiki, payiro awiroka sankinarintsi panaryain-chari yairikakiri.” ⁹Ari nokantakiro. Nojata-sita-nakiri Maninkari, nokampita-paakiri, nokantziri: “Pimpinaro sankinarintsi.” Ipoña ikantanakina irirori: “Iroka, piyaaro. Oshiki owochanka, iriwaitaki pitsi aririka piwakaaro, irooma aririka piniyakiro, oshiki okipisikimi pimotyaaki.” ¹⁰Ari nokantakiro, naakiro, nowakaro. Ari okantaka, pochakitaki iriwaitaki pitsi, iro kantacha oshiki okipisika-nakina nomotyaaki. ¹¹Ipoña ikantanakina Maninkari: “Pikamantantajiro onkarati awishimo-yitirini ikaratzi nampiyitarori tsika-rika-payi anta, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. Pinkaman-tayitairi aajatzi pi nkathariiti.”

^b 9.20 asiro = bronce

Apiti kinkithata-kowintan-taniri

11 ¹Ipoñaa ipaitakina kotzikiri, nomonkara-minto onatyii. Ikantaitana: “Pijati pimonkaratiro tasorintsi-panko, aajatzi taamintotsi. Piyotiri aajatzi tsika ikaratzi piyotain-chari anta ipinkathatantzi. ²Airo pimonkaratziro intakiroki tasorintsi-panko. Iro isinitai-takiniriri pasini-satzi atziri-payi, arira impiyojiityaa maimanitan-taniri anta tasorintsiki nampitsi. Ari yawishiri inkarati 42 kasiri osamaniti. ³Aripaitira, nontyaanti apiti kinkithata-kotinari, iriitakira kinkithata-paakironi awisayita-tsini, onkarati 1260 kitaitiri inkinkithata-kotina. Inkimita-kotyaaari ikanta ikithaayita owasirita-kotariri kaminkari.”^d

⁴Yoka apiti kinkithata-kowintan-taniri, iriitaki isiyakaa-wintai-takiri pairani apiti inchato, irijatzi isiyakaa-wintai-takiri apiti yoota-minto Pawa pinkathari-wintziriri kipatsi-satziiti. ⁵Intzimi-rika nintatsini imaimanitiri yoka apiti kinkithata-kowintaniri, ari isitowanaki ipaantiki paamari, yapirotakiri kisaniintziriri. Ari inkantyaari maaroni nintawita-chani imaimanitiri, ari inkamaki. ⁶Yoka kinkithata-kowintaniri ontzimi-motiri isintsinka. Ari inkanta-kaakyaaro irirori airo oparyaaji inkani irojatzii imonkaratan-takyaarori ikinkithata-kaantzi. Ari onkantaki impiyiro iraantsi nijaa-payi. Ari onkantaki ontzimi ompaityaa pomirintsitzi-mowaityaarini osaawi-satzi. Ari yapii-yapiitiro okaratzi inintziri irirori. ⁷Aririka onkarata-paaki ikinkithataki, ari isitowa-nakiri kowiinkari owantaniri impoñaa-kyaaoro omoroki inthopointa-pirota-tsiri, imaimanita-paakiri apiti kinkithata-kowintaniri, irojatzii iwamaan-takyaariri. ⁸Yookanakiri iwamaani awotsiki antaroitiki nampitsi, tsika ipaika-kotai-takiri pairani Iwinkathariti. Iro siyakaa-winta-chari “Paamaa-rini” aajatzi “Apitantoni.” ⁹Airo isinitai-tziri inkitaitiri iwamaani, aririka awisaniintanaki mawa kitaitiri onkarati osamaniti yamina-minthaitiri. Ithonka iniiiri nampiyitarori tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori inaaani tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi. ¹⁰Antaroiti yoimosirinkyaa kipatsi-satziiti, impasita-wakai-yityaa opaiyita-rika. Kimosiri inkanta-yityaa iwamaita-kirira apitiroiti kinkithata-kotaniri kimaatsita-kaayita-kariri kipatsi-satziiti. ¹¹Iro kantacha, awisaniintanaki pasini mawa kitaitiri, itasonkairi Pawa yokaiti, añaayitaji. Ipoñaa ipiriintaja. Oshiki itharowai-tanaki iniiitakiri ipiriintaja. ¹²Ikimaitaki sintsiri ñaantsi inkitiki, ikantaitaki: “Patiiti aka

^c 11.2-3 42 kasiri = 1260 kitaitiri = awisaniintanaki mawa osarintsi osamaniti

^d 11.3 ikithaayita owasirita-kotariri kaminkari = * mirimasita-tsiri kithaarintsi

^e 11.4 inchato = olivo

jinoki.” Imapoka-sitanaka iwajinokan-tanaaro minkori. Tima iñaawajiri maaroni kisaniinta-waita-kiriri. ¹³Ari onikanakari antaroiti kipatsi, iro apirotiromi nampitsi, ikamayitaki ikaratzi 7000 atziri. Iriima kaari kamatsini, ikantayitanaki: “Omapiro otzimi isintsinka Pawa saikatsiri inkitiki.”^f

¹⁴Ari awisawitaka apiti ikantaitaki “iñaamisa!” Iro kantacha, irootaintsira iñiitiro mawatatsini.

Owiraantarori tyootaantsi

¹⁵Ipoña ityootanaki owiraantarori Maninkari, ari ikaimai-tanaki sintsiini inkitiki, ikantaitzi:

Iroñaaka impinkathari-wintantai Awinkathariti kipatsi-kinta. Ari impinkathari-wintantai Saipatzii-totaari, ityaantakiri Pawa, irasi iwiro impinkathari-wintantaji. ¹⁶Ari ityiirowa-jiitanaka 24 antari-konaiti, iwisiryaawinta-nakari Pawa, ¹⁷ikantajiitzi: ¡Pawá! ¡Pinkatharí! ¡Sintsi-pirorí! Awirokataki iroñaaka, pitzimita pairani, irootzi-mataki pimpiyi. Oshiki nompasoonkitimi, tima pimatakiro piñaakan-tziro pisintsinka, pipinkathari-wintantzi.

¹⁸Pairani oshiki ikisaniintakimi atziri-payi, irooma iroñaaka, monkarata-paaka piñaakan-tajyaariri piyatsimanka, piwasankitaajiri kamayitain-tsiri, papirotairi wamaanta-yitain-tsiri. Aripaiti pimpina-yitairi Kamantan-tzinkariiti pimpiratani awiroka, ari pinkimitaajiri maaroni kitisiriri pasiyitari, ikaratzi pinkatha-yitajimiri. Maaroni pimpina-yitairi, pitanakyaari antari-payi aajatzi yanini-payi, maaroni.”^g

¹⁹Ipoña asitaryaana itasorintsi-pankoti Pawa anta inkitiki, koñaawaitanaki tasorintsi-moko tsika ititakoi-tziro sankinata-kota-chari ikasiya-kaitani. Antaro ookathanana, onikanaka kipatsi, paryaapaaki antaroiti jiriniki.

Kooya aajatzi kyaatsi

12 ¹Opoña okoñaatanaki inkitiki aamparintsi. Noñaatzii aparoni kooya, iriwaitaki ooryaatsiri okithaatakari, iriira kasiri okatziyantaka. Amathaita-kotakari ikaratzi 12 impokiro. ²Tima omotyaatatzi iroka kooya. Oshiki okaima-kaima-waitaki okimaatsita

^f 11.13 iro apirotiromi nampitsi = tsika-rika otzimi 10 pankotsi, oporokanaki aparoni, ari okantakari maaroni nampitsi. ^g 11.18 pinkatha-yitajimiri: * wairontsi

ontzima-niti. ³Ari okoñaatanaki inkitiki pasini aamparintsi. Noñaatzii aparoni kyaatsi, kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, aajatzi 10 ichii. Yamathai-yitakiro iito. ⁴Oshiki impokiro itsitsikan-takari ipatsisita, iro imatirimi kashitani itzimayitzi impokiro, itziryaakiri kipatsiki. Ikanta ipokaki kyaatsi osaiki kooya, inintaki iwityaaro iincha-nikiti aririka intzima-paaki.^h ⁵Okanta otzima-nitaki kooya, siramparyaa-niki inatzi. Iriitaki jiwatan-tajyaarini atziri-payi irasiro-kotziti. Omapoka-sitaka yaitanakiri isaikaki Pawa iwinkathari-mintoki. ⁶Irooma kooya, siyanaka iroori otzisi-masiki. Ari iwitsika-kiniro Pawa tsika onampityaaro, onkarati 1260 kitaitiri inpaitiro owariti anta.

⁷Aripaiti otzimaki owayiritaantsi inkitiki. Iriitaki Miguel maimanitan-taintsiri itsipatakari Imaninkariti. Iriitaki imaimanitaki Kyaatsi itsipayitakari irirori Imaninkariti. ⁸Titzimaita ontzima-piroti isintsinka yoka Kyaatzi aajatzi Imaninkariti. Ti isinitaitiri isaikawaiti inkitiki. ⁹Ari itziryai-takiri Kyaatzi itsipatai-takiri Imaninkariti. Yoka Kyaatsi itziryai-takiri, iriitaki ipaitai-tziri “Kamaari,” ipaita aajatzi “Mishatantaniri.” Iriitaki nintatsiri yamatawitiri maaroni atziri ikaratzi nampitarori kipatsiki. ¹⁰Nokimataitatzii ñaawaita-naintsiri sintsiini inkitiki, ikantzi:

Yitaita-nakaro ipinkathari-wintantzi Pawa,
yitaita-nakaro iñaakan-tziro isintsinka, iwawisaa-kotantai.
Yitaita-nakaro aajatzi Saipatzii-totaari ityaankakiri.
Tima itziryaakiri kamanta-kota-piinta-kiriri apaitziri “iyikiiti.”
Kitaitiri aajatzi tsitiniri kamanta-kota-piintziri Awawani.

¹¹Tima yokaiti ipaitai-tziri “iyiki” yoitsinampaajiri irirori Kamaari, tima ikamawintajiri Ipiraitari, kapathainka ikantaka ikamaki. Irootaki imatantaarori aajatzi irirori ikinkithatairo ñaantsi, iwinthataaro irirori inkamawintairi Saipatzii-totaari.

¹²Irootaki pintharowintan-tyaari awirokaiti inkiti-satzi. Inkanta-machiitimi awirokaiti kipatsi-satzi, aajatzi nijaa-wiri, Tima katsima ikantanaka Kamaari itziryai-takiri tsika pisaiki, Iro ikatsimatan-takari, tima iyotzi oyotapaaka kapichiini.”

¹³Ikanta iñaakiro Kyaatsi itziryii-takiri kipatsiki, yitanakaro ikimaatsita-kaawaitakaro kooya owaiyan-takiriri siramparyaa-niki. ¹⁴Iro kantacha, tzimanaki apiti osiwanki, iroowaitaki isiwanki pakitha. Iro arantanakari ojatiro otzisi-masiki, osaika-pithatiri intaina maranki. Ari awisaniintanaki mawa osarintsi osaikawaiti anta.ⁱ ¹⁵Ikanta iririiti maranki yoimisitowanaki nijaa ipaantiki, iroowaitanaki antaraani nijaa. Inintawita iwiinkiro aririka oonka-kota-nakyaa. ¹⁶Iro kantacha, tankanaki kipatsi, oniyaita-wakiro nijaa, ari okanta awisakotan-takari

^h 12.4 iro imatirimi kashitani = 1/3 ⁱ 12.14 Ari awisaniintanaki mawa osarintsi = aparoni osarintsi, osarintsi-payi ipoña kashitani osarintsi

kooyara. ¹⁷Ari opoña ikatsima-pirotanaki kyaatsi. Jataki iwayirityaari pasini otomiiti iroka kooya. Iriiyitaki isiyakaa-wintaitzi kimisanta-kirori ikantakaantani Pawa, akowinta-naarori ñaantsi ikinkithata-koitziri Jesús Saipatzii-totaari.

Apiti kowiinkari owantaniri antami-wiri

13 ¹Ikanta nokatziya-paaka inkaari-thapyaaiki. Noñaatzii isitowanaki nijaaki aparoni kowiinkari owantaniri antami-wiri. Tzimatsi okaratzi 10 ichii, aajatzi 7 iito. Yamathai-yitakiro ichii-payi. Tzimatsi isankinai-takiri iitoki, ithainka-tasorintsi-waitaitzi. ²Yoka owantaniri iriwaitaki ikaninatzi kashikari. Irooma iitzi-payi iriwaitaki maini. Iroowaitaki ipaanti kashikari. Iriitaki opakiriri isintsika kyaatsi, iriipiro ipinkathari-wintan-tanaki yoka owantaniri. ³Okanta aparoni iito yoka owantaniri kimiwaitaka iwamaita-kiromi, iro kantacha aajatzi añaaji. Oshiki ipampoyaa-winthata-nakiri osaawi-satziiti, ikimisanta-nakiri. ⁴Oshiki impinkathata-nakiri, iriitaki itharowinta-nakiri, ikantajiitzi: “¿Tzimatsima monkaratyaarini yoka owantaniri? ¿Tzimatsima oitsinampairini?” Ari ikimitai-takiriri aajatzi kyaatsi, itharowintai-tanakari, tima iriitaki opakiriri isintsika yoka owantaniri.

⁵Isinitai-takiri iñaawaita-piinti yoka owantaniri, ithainka-tasorintsi-waitanaki. Iriitaki yaminaitaki impinkathariti, ikaratzi 42 kasiri ipinkathari-wintantaki. ⁶Oshiki ithainka-tasorintsi-waitaki ipairyaa-waita-sitakariki Pawa, ipairyaa-waita-sitakaro tasorintsi-thaanti, ipairyaa-waita-sitakariki inkiti-satzi. ⁷Iriitaki owayirityaarinini yasiyitari Pawa, inintzi yoitsinampairi. Iriitaki yaminaitaki impinkathari-wintairi ikaratzi shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, nampiyitarori tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi.^j ⁸Oshiki ipinkathata-nakiri osaawiki-satziiti kaari sankinata-kota-chani tsika isankinata-koyitaka iyosiitai-takiri pairani iwitsikan-taita-karori kipatsi, inkarati yañaakaitairi, ikaratzi ikamawintairi Ipiraitari.^k

⁹Kowirori inkimathatiro iroka, inkimisanti:

¹⁰Inkarati iminkyaa-waitaiti, ¡Imatiroota!

Inkarati wamaantyaaroni sataa-mintotsi, ari inkimitai-tairi apaata irirori iwamaan-taityaari sataa-mintotsi.

Irootaki yoisokirotan-tyaarori inkimisantairi yasiyitari Pawa.

¹¹Ipoña noñaaki pasini kowiinkari antami-wiri isitowanaki kipatsiki. Tzimatsi apiti ichii, iroowaitaki otapo-tirimpita ichii ipiraitari. Iriitaki ñaawaita-paintsiri, isiyapaakari kyaatzi. ¹²Yoka antami-wiri otzimi-motziri isintsinka. Ipasankyaa-wakari itakarori

j 13.7,10 yasiyitari Pawa = kitisiriri k 13.8,11,15 Ipiraitari = cordero

owantaniri iwamaiwitai-takari iito, aajatzi añaaaji. Isintsitakiri atziri-payi impinkathatairi itakarori owantaniri. ¹³Tima iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Ithonka iñaayitakiri maaroni atziri iwayiitaki ookatha-rontsi.¹ ¹⁴Oshiki osaawi-satziiti yamatawitan-takari isintsinka ipasankyaa-kirira itakarori owantaniri iwamaiwitai-takari iitoki. Isintsita-nakiri atziri-payi iwitsiki isiyakaaro itakarori owantaniri. ¹⁵Ikanta yoka antami-wiri, itasonkakiri osiyakaarontsi, añaanaki. Ari iñaawaitanaki. Yapirotakiri iwamaakiri kaari pinkathatirini. ¹⁶Ikintakotamakota-kaantakiri atziri-payi, imatakiri pasini-payi irako-piroki. Ithonka ikinta-kota-kaantakiri atziri-payi, antari-payi, iinchii-riki-payi, asinonkainkari-payi, ashaarantaniri-payi, ompirataniri-payi, otzikataari-payi, maaroni. ¹⁷Iriima kaari ikintako-tamakoitzi, ti isinitaitiri yamananta-waiti, aajatzi impimanta-waiti. Irootaki onkowa-pirotantyaari inkinta-koitiniri iwairo owantaniri maaroni atziri-payi. Intzimayiti pasini inkinta-koita-kiniri osiyawitarori iwairo. ¹⁸Aparoni yotaniri, ari onkantaki inkimathatiro iroka osiyakarori iwairo owantaniri. Tima iroka osiyakarori iwairo, irootaki isankinai-tziri “666.”

Iwanthaani karatatsiri 144,000

14 ¹Ipoñaa napiitakiro naminanaji, noñaatziiri Ipiraitari ikatziya otzisiki Kisakowintoniki. Ari itsipayitakari karatatsiri 144,000 kintako-tamako-yitakarori iwairo irirori, aajatzi irasi Asitariri.^m ²Nokimatzi poimata-naintsiri inkitiki iroowaitaki owaryiinkaati nijaa, iroowaitaki sintsiri ookatha-rontsi, iroowaitaki ipiyompi-waitaitzi. ³Irootakira owakirari panthaantsi nokimakiri. Iriira panthaa-jiitatsi karatain-tsiri 144,000 ipinako-wintairi Ipiraitari. Itapothai-takari ipanthaa-wintziri saikaintsiri saika-minto-tsiki, ari ikatziyi-kari aajatzi 4 inkiti-wiri, ipoñaa antari-kona-payi. Iriira yosiitacha ipanthaa-jiitaki yokaiti, tikatsira pasini matironi impanthairo. ⁴Yokaiti karatain-tsiri 144,000, kitisiriri inayitatzii, ti yantayitiro karipiro-yitatsiri imayimpi-yitiro kooya. Iriiyitaki oyaata-piinta-kiriri Ipiraitari tsika-rika ikinayitzi. Iriiyitakira yitakari yasitaari Pawa, irijatzi yasiyitakari Ipiraitari. ⁵Ti inthayi-waantiniti, ti ontzima-waiti iyaari-piro-sirinka ompaityaa inthaiya-koitiriri isaikira Pawa.

Ikamantantakiri mawa Maninkari

⁶Ipoñaa noñaaki yarapaaki inkitiki pasini Maninkari, ikinkithata-kaapaakiri osaawi-satzi ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani

¹ 13.13 iwayiitaki ookatha-rontsi = paamari iwayiitakiri inkitiki ^m 14.1,3,4,10 Ipiraitari = Cordero

tsika-rika-payi, nampiyitarori tsika-rika-payi. İkinkithata-kota-paakiniri kanta-ita-chani Kamiithari Ñaantsi. ⁷Ikaimaa-pirotatzii, ikantzi: “Pimpinkathatiri Pawa. Pintharowinta-jyaari. Tima irootzi-mataki yaminakoi-tairo okaratzi yantaitakiri. İrootaki piwisiryaawintan-tyaariri owitsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi nijaa-payi.”

⁸Ipoña ipokapaaki pasini Maninkari, sintsiini ikaimapaaki, ikantzi: “Yapatha-kiro-ryiitakiro antaroiti nampitsi Kompijaari. Yapiroi-takiri atziri-payi nampitan-tarori, aakowintarori imayimpi-waitaki. Tima ikaima-siritakiri pasini-satzi atziri-payi imatakotiri okaratzi yantayitakiri irirori. Okimiwaitakaro isinkita-tyiirimi okanta imayimpita-kaanta-kariri.”

⁹Ipoña ipokapaaki pasini Maninkari, mawatatsiri, ikaimapaaki sintsiini ikantzi: “İtzimi-rika pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori aajatzi isiyakaaro, itzimi-rika kintako-tamako-yitakarori iwairo, irakoki, ¹⁰iriijatztakira inkisa-niinta-yitiri Pawa. Onkimiwaita-jyaaro yoitaatyirimi piyanta-tsiri. Antaroiti inkimaatsita-kaayita-jyaari intaajiri, yatsipita-jyaaro kachaari, kitiri-moito onkantajyaa, oshiki ositzinka. Ari İnaayitajiri maaroni Maninkariiti tasoritsitain-tsiri, ari İniiri aajatzi İpiraitari. ¹¹İrasi iwiro inkimaatsita-jyaaro kachaari, kitaitiri aajatzi tsitiniri, airo otsiwaka-paintzi kapichiini. Ari inkimitaa-jyaari ikaratzi pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori isiyakaaro, kinta-kota-karori aajatzi iwairo.”

¹²Irootaki inkamai-tantyaarori yamawiwainiti yasiyitari Pawa, imonkarata-piintairo ikantakaan-taitziri ikimisantairira Jesús.ⁿ

¹³Ipoña nokimatzi İnaawaitanaki aparoni inkiti-satzi, ikantzi: “Pisankinatiro iroka: Aririka inkamayiti ikaratzi yasitaari Awinkathariti, kimosirira inkantajyaa.” İrojatzi ikantanakiri Tasorinkantsi, ikantzi: “Omatyaata, tima ti onkowa-jaantyya iroñaaka İnaasintsi-siri-waitajyaa, kamiitha imakoryaa-waitzi, yanintaa-waita-paaro okaratzi yantawintakiri.”

Yawiikitai-tajiri kipatsiki

¹⁴Ipoña okoñaata-paaki kitamaarori minkori, noñaatziiri isaikaki kimitakariri İtomi Atziri. Yamathaitakari ooro, yairikaki thoyimpiyaa-nikiri kotsiro. ¹⁵Ipoña isitowanaki tasorintsi-pankoki pasini Maninkari, ikaima-kota-paakiri sintsiini thointain-chari minkoriki, ikantziri: “Sampainkatakira pankirintsi, pawiikitan-tyaaro piyotsiroti.” ¹⁶İkanta yoka saikaintsiri minkoriki, itotantakaro iyotsiroti, yawiikitantaki kipatsiki.

¹⁷İkanta pasini Maninkari saikantarori tasorintsi-panko anta inkitiki, sitowanaki irirori, irojatzi yairikaki thoyimpiyaa-nikiri kotsiro. ¹⁸Ari

ⁿ 14.12 yasiyitari Pawa = kitisiriri

isitowanaki pasini Maninkari ipoñaanakaro taaminto-tsiki. Ijata-sitanakiri isinitai-takiri inkimpoyiuro paamari. Ikaima-kota-nakiri sintsiini pasini airika-kirori kotsiro, ikantziri: “Pinchika-yitiro kithoyitain-tsiri kipatsiki, tima irakayitaki.”^o ¹⁹Tima imatakiro Maninkari, ichikakiro kithotain-tsiri kipatsiki, ipiyotakiro inchato-naaki, inkawirinkaitiro. Iro siyakaa-wintacha iroka tsika inkantyyaa Pawa iwasankitaajiri kaari-piro-siririiti. ²⁰Imaitakiro maaroni chochoki ikawirinkaitakiri othapiki nampitsi, sitowanaki iraantsi anta inchato-naki. kimiwaitaka ari anaanakiro nampitsi. Owiraakari ipaantiki ikyaakoitari osaankanaanaki iraantsi. Jataki intaina oonkaatyyaa.^p

Maninkari-payi amironi apaata 7 owasankitaantsi

15 ¹Ipoña noñaaki pasini aamparinti inkitiki. Iroopiro okantaka, okiryantzi ikantawintai-tanakaro. Tzimatsi ikaratz 7 Maninkari. Iriiyitaki onasiyita-karori iwasankitaan-tayitaki. Tima okaratz 7 yantayitakiri Maninkari, ari omonkaratari iñiitziro iyatsimanka Pawa.

²Ari noñaaki aajatzi aparoni inkaari, okimiwaitakari aminaarontsi. Iro kantacha morikathaitaki iroka inkaari. Ari ikatziya-yitakari oitsinampaa-kiriri kowiinkari owantaniri aajatzi isiyakaaro. Yairika-yitakiro iwiyompi-minto ipawajiriri Pawa. Iriiyitaki kaari kintako-yityaaroni iwairo kowinkari. ³Irootaki ipanthaajitzi yokaiti ipanthaakiri pairani iwaisatzitini Moisés. Ipaitai-tziro “Iwanthaani Ipiraitari,” okantzi:

Nowinkathariti Pawá, Sintsi-pirori,
Iroopiro okanta pantakiri, okiryantzi ikantawintai-tanakaro.
Panta-piintakiro awiroka tampaatikari aajatzi iroopirori.
Awiroka pinkathari-wintairiri atziri-payi.

⁴¿Tzimatsima kaari pinkathata-jimini, kaari tharowintyaamini?
Apaniro awiroka pitasorintsitzi.
Ari impokasi-yitimi maaroni pasini-satzi, tima awiroka
impinkathatairi.

Tima piñaakan-takiro oshiki okamiithataki pantayitakiri.^q

⁵Ipoña noñaaki inkitiki tasorintsi-panko, asitaryaanaka tasorintsi-naki-pirori. ⁶Ari isitowa-nakiri ⁷Maninkari-payi owasankitaan-tatsini. Kitamaaro okantayitaka iithaari, siparyaa-piro-waitaki owaniinkataka. Ithaanakari ityaampyaari iwitsika-masi-tziri ooro ⁷Ikanta aparoni inkiti-wiri karatatsiri ⁴, ipayita-wakiri Maninkari-payi aparoni pajo. Kimiwaitaka anta pajoki, ari ojaikita-kyaa iyatsimanka Pawa, asi owirori yañaanitaji. ⁸Kachaaryainka onkanta-nakyyaa tasorintsi-panko, okantakaakaro

^o 14.18 kithoyitain-tsiri = uva ^p 14.20 intaina = 1600 estadio, 300 kilómetro, iro kimitakarori aririka aniiti onkarati 7 kitaitiri ^q 15.4 tharowintyaamini: * wairontsi

iwaniinkaro Pawa aajatzi itasorinka. Tikatsi kantironi inkyii tasorintsi-pankoki irojatzzi onkaran-tapaa-kyaari iwasankitaantaki Maninkariiti.

Pajonaki-payi ojaikitaka katsiman-kantsi

16 ¹Nokimatzii tasorintsi-pankoki, ñaanata-nakiriri 7 Maninkari-payi, ikantziri: “Pijati pisakotiro kipatsiki okaratzzi jaikitain-chari 7 pajonakiki kimitakarori iyatsimanka Pawa.”

²Arira yitanakaro aparoni Maninkari isakotakiro kipatsiki jaikitain-chari iwajoniki. Ari omapoka-sita-nakari antaro ipathaa-waitanaki ikaratzzi kinta-kota-karori iwairo kowiinkari owantaniri, ikaratzzi pinkathata-kirori isiyakaaro.

³Ikanta pasini Maninkari isakotakiro inkaari-masiki jaikitain-chari iwajoniki. Okimita-nakaro iraantsi inkaari, yapirotaka ikamaki saikantarori.

⁴Ikanta pasini Maninkari isakotakiro nijaa-masiki, oyaapiiki nijaatinka-masi jaikitain-chari iwajoniki. Opyaanakaro iraantsi nijaa-payi. ⁵Nokimatzii iñaawaitanaki Maninkari iwaitakiri yaamaakowintyaari nijaa-wiri, ikantanaki:

Tasorintsi, añaanita-tsiri, yañaitaka pairani, tampatzika-siriri pinatzzi awiroka,
tima awiroka amina-kotaironi kamiitha iroka-payi.

⁶Tima inkaratzzi owamaayita-kiriri pasiyitari, ikaratzzi kapathai-nkata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi iwamaayitakiri,
iriyitaki iroñaaka iirironi iroka iraantsi.
Tima irootaki inintatziiri.

⁷Ipoña nokimaki iñaawaitanaki yokaiti saikatsiri taaminto-tsiki, ikantajiitanaki:

¡Ariwí! Nowinkathariti Pawá, okaratzzi pinintakiri pantiro
tampatzika okantayitaka. Iroopirori onatzi.

⁸Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro ooryaatsiriki jaikitain-chari iwajoniki. Imapoka-sitanaka ooryaatsiri itsiyanakiri atziri-payi. ⁹Tima antaro itsiyakiri atziri-payi ooryaatsiri, iro opoñaan-tanakari ithainka-tasorintsi-waitanaki, ipairyaa-siwaita-nakari Pawa, asitarori isintsinka, owasankitaan-tatsiri. Ti onkantzi-mowaityaari impiya-siri-yitai impinkathatairi Pawa.

¹⁰Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro tsika ipinkathari-wintantzi owantaniri jaikitain-chari iwajoniki. Antaroiti otsitini-kitanaki. Antaro yasinonkaa-yitaka atziri-payi anta, yatsika-waitakiro inini ikimaatsi-waitaka. ¹¹Ari ithainka-tasorintsi-waitanaki, ikisima-waita-nakiri Inkiti-satzi Pawa, tima oshiki ikimaatsi-waitaka, oshiki ipathaa-waitaki. Iro kantacha ti iwashaanta-tzimaityaaro iyaari-pironka.

¹²Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro Antaraa-niki nijaa jaikitain-chari iwajoniki. Omapoka-sitanaka opiryaatanaki. Kantatsi imontyaa-yitapaaki pinkathari-yitatsiri tsika isitowa-kirotzi ooryaatsiri, iwayerityaa. ¹³Ipoñaa isitowanaki piyari ipaantiki kyaatsi. Isitowanaki aajatzi piyari ipaantiki owantaniri, ari okimitakari ipaantiki thayinkari kamantan-tzinkari, isitowanaki piyari. Ikaratzi piyari sitowayita-paintsiri, iriwaitaki mashiro, ¹⁴kantatsi yantayitiro kaari ñiita-piintzi. Ithonka ijatasi-yitakiri ikaratzi pinkathari-yitatsiri kipatsiki. Iñaanta-kaayitakari iwayerita-kaiyaari, impiya-paititaki-rika Pawa Sintsipirori. ¹⁵(Pamini, nonkimita-pajyaari kosintzi aririka nompiyakiri. Kimosiri inkantyya aamawinta-jyaanani, kimitakariri owirori okaakiini iithaari inkini inkithaata-nakyaaro, airo isiyantanaka isapoka-mirikiti, iwaañai-tairira.) ¹⁶Ipoñaa yokaiti piyari, yapatoyitakiri pinkathariiti Owayirii-toniki. Iñaani Heber-iiti, ikantai-tziro “Armagedón.”

¹⁷Ikanta owiraanta-paakarori Maninkari, isakotakiro tampyainkaki jaikitain-chari iwajoniki. Ikimaitatzii kaimanain-tsiri tasorintsi-pankoki, osaikira saika-mintotsi, ikantaitzi: “¡Ari othonka-paaka!” ¹⁸Ari ñiitakiro omorikanaki ookatha-rontsi, antaro okaminitaki, ikimaitakiro aajatzi antaro onikanaka kipatsi. Ti ñiita-piintiro kimitakarori iroka onikaro, irojatzii pairani owakira itzimayitan-tanakari atziri-payi kipatsiki. ¹⁹Okanta antaroiti nampitsi Kompijaari, mawakota okantanaka otankanaki. Ari apirotakari aajatzi oporokanaki nampitsiiti tzimayita-tsiri kipatsiki. Iro kantacha ti imaisanta-tzimaityaari Pawa Kompijaari-satzi, imapiro-waitakiri iwasankitaan-takari iyatsimanka. ²⁰Ari apirotakari maaroni othampisi, ti ñiitairo. Ari okimitakari aajatzi otzisi-payi. ²¹Tima paryaapaaki tinayita-tsiri jiriniki, anawyyaayitapaakiri atziri-payi. Iro kantacha aikiro ijatakaa-nakitziiro ithainka-tasorintsi-waitanaki, ikisima-waita-nakiri Pawa, tima imapirotakiro ikowiinka-pirotakakiro Pawa.’

Iwasankitaitiro kimitakarori antaro mayimpiro

17 ¹Ipoñaa ipoka-sita-paakina aparoni Maninkari karatatsiri 7 airika-yitakirori iwajoni, ikantapaakina: “Pimpoki, piñiuro tsika inkantaitiri iwasankitaitiri atziri-payi, tima ikimiyitakaro aparoni mayimpiro saika-thapyaan-takarori oponkityaa-yita nijaa.” ²Iroka osiyakarori mayimpiro, kimiwaitaka iroomi imayimpi-yitakimi ikaratzi pinkathari-wintan-tatsiri nampitsiitiki. Okimiwaitakaro aajatzi, apirotakirimi osinkiyita-kirimi kipatsi-satziiti. ³Ipoñaa jatasirin-katanakina otzisi-masiki. Ari noñaakiro aparoni kooya okyaa-kotakari kityonkari owantaniri, okaratzi 7 iito, 10 ichii. Tzimatsi wairontsi-payi sankinatain-

r 16.21 tinayita-tsiri = aparoni talento, 40 kilo

chari iwathaki, ithainka-tasorintsi-waitaitzi. ⁴Okithaatari iroka kooya, okityonka-masitatzii, ipoñaa ojonkiro-masitzi aajatzi. Kamiitha iwaniinkai-tantakaro ooro, aajatzi poriryaari mapikii. Airika-nakitaki iwitsikai-tziri ooro. Kimiwaitaka ari ojaikita-kyaami oyaaripironka, aajatzi omayimpinka. ⁵Tzimatsi sankinatain-chari otamakoki, kaari ikimatha-witaita pairani, okantzi: “Antaro Kompijaari, Antaroiti Mayimpiro, Kisaniinta-pirotaaro Kipatsiki.” ⁶Namina-pirota-nakiro iroka kooya, osinkita-tyaaro iriraani yasiyitaari Pawa ikaratzi iwamaitakiri, iriraani aajatzi ikaratzi iwamaitakiri ikinkithata-kotairi Jesús. Ikanta noñaakiro iroka, oshiki nokiryaa-winta-nakiro.^s

⁷Ipoñaa ikantana Maninkari: “¿Paitama pokiryaa-wintan-tarori iroka? Aritaki nonkantakimi opaita siyakaa-winta-chari, tira iyotako-witaityaaro pairani iroka kooya, aajatzi yoka owantaniri okyaa-kotakari, oshikita-tsiri iito, aajatzi ichii. ⁸Itzimitaka pairani isiyakaa-wintaitziri owantaniri, ti iñiitiri iroñaaka, iro kantacha irootaintsi isitowi impoñaa-kyaaro omoro-naki inthopointa-pirota-tsiri, aritaki iwamaitajiri. Iriima kipatsi-satziiti, kaari sankinata-kota-chani pairani iwitsikantaita-karori kipatsi, oshiki yokiryaa-winthata-nakiri yoka owantaniri. Tima airo ikimathatziro opaita kanta-kota-chari: ‘Itzimitaka pairani, ti iñiitairi iroñaaka, irootaintsi impiyaki.’ ⁹Omatantyaari inkimathaitiro iroka, okowa-pirotatyaa ontzimi yotanitaantsi. Karatain-tsiri 7 iitontsi okyaa-kotakari kooya, iro siyakaa-wintacha 7 otzisi. ¹⁰Tzimaki pairani ikaratzi 7 pinkathari-winta-kirori anta. Aritaki yiitsinampaitaki ikaratzi 5 pinkathari. Tzimatsi aparoni pinkatha-ritatsiri iroñaaka. Iriima pasini, iriitaki pinkatha-ritatsini apaata, tikira-mintha intzimi. Yoka owiraantyaaroni kapichiini impinkathariwita-paintyaa, airo osamani-pirotzi. ¹¹Yoka owantaniri tzimita-chari pairani, kaari iñiitzi iroñaaka, pasini inatzi, iriitaki karatapain-tsini 8. Iro kantacha ari isiyawita-paakyaari pasini karatain-tsiri 7 pinkathariiti. Ari yapiro-tzimaitai-takyaari. ¹²Irooma karatain-tsiri 10 chiiitsi, osiyakaa-wintari pinkathariiti, karatatsiri 10. Tikiraata impinkathari-wintan-tayiti irirori. Tima aririka impinkathari-wintan-tanaki owantaniri, iriityitaki intsipa-yityaari impinkathari-wintanti. Airo osamani-piro-tzimaita, apatziro isirinka-paintyaa kapichiini ooryaatsiri. ¹³Yokaiti pinkathariiti yaapatyaa-kota-wakai-yaaro yantiri. Naapinkatha inkantiri owantaniri, airo ipiyatha-waitari. ¹⁴Oshiki iwayiri-winthatyaari Ipiraitari. Iro kantacha Yoka ipiraitari, iriitaki oitsinampaan-tatsini. Tima iriitaki ompirayitari ompirayitan-tachari. Iriitaki pinkathari-wintziri pinkathari-wintan-tatsiri. Intsipa-yitajyaari irirori ikaratzi ikaima-siri-yitairi, ikaratzi iyosiitai-takiri, ikaratzi iriipiro-winta-kiriri.”^t

^s 17.6 yasiyitaari Pawa = kitisiriri ^t 17.14 ipiraitari = oisha = cordero

¹⁵Ipoñaa ikantakina aajatzi Maninkari: “Iroka oponkityaa-yitari nijaa osaika-thapyaan-takari kooya, iriira siyaka-winta-chari atziri-payi nampiyatarori tsika-rika-payi, piyoyitain-chari tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. ¹⁶Yokaiti atziri-payi saikantarori 10 nampitsi, osiyaka-wintakari 10 chiitsi, ari inkisaniinta-nakiri saikantarori nampitsi osiyaka-wintakari kooya. Ari inkimitaa-kirori aajatzi owantaniri oshiki inkisaniinta-nakiro. Onkimiwaityaaromi isapoka-tyiromi kooya, iwawatha-waita-kyaaromi, intaawaita-kiromi. Tima yapirotakiro nampitsi osiyaka-wintakari kooya. ¹⁷Iriitaki Pawa kantakaarori aapatyaa-wakaan-takarori antayitziro iroka-payi. Irijatzi kantakaarori ikimisantan-takarori owantaniri. Irootaki yantaitiri, irojatzi omonkaratan-takyaari ikantakiri Pawa. ¹⁸Ari okantakari, tima iroka kooya irootaki siyaka-wintacha antaro nampitsi. Tima inkarati saikantarori iroka nampitsi, ipinkathari-winta-witakari nampiyatarori pasiniki nampitsiiti.”

Yapatha-kiro-ryiitakiro Kompijaari

18 ¹Okanta okarata-paaki iroka-payi, noñaatzii ishaawiinka-paaki pasini Maninkari. Otzimi-motziri irirori oshiki isintsinka, oshiki iwaniinkaro. Yoorinta-paakiro kipatsi. ²Ikaimapaaki, ikantzi:

Yapatha-kiro-ryiita-kirora antaro nampitsi Kompijaari.

Apatziro inampitaaro anta nasiyita-chari piyari-payi, isaikayitaji anta maaroni kamaari-yitatsiri.

Ari inampitaarori aajatzi nasiyita-chari tsimiri ipinkai-tziri owapiintariri kaminkari.

³Tima atziri-payi ikaratzi saikawita-chari nampitsiki osiyaka-wintakari kooya, ashaaranta-piro-yiwitaka, Iyompari-waita-piinta-witakari atziri-payi saikayita-tsiri pasiniki nampitsi.

Ikaima-siri-yitakiri atziri-payi isiya-kota-jyaari tsika ikantayiwitaka iriroriiti apatziro ininta-piro-yitziro awaararonsi, aajatzi iniwita-siwai-winthatari.

Irootaki kaari iñaantaro inkinatyaari Pawa, ikimita-kotakaro kooya mayimpiro.

Osiyawaitakaro isinkita-tyiiaaromi awaararonsi, irootaki yantayitan-takarori kimitakarori mayimpitaantsi.

⁴Ipoñaa nokimaki yapiita-nakiro iñaawaitzi inkiti-satzi, ikantzi: Ashininkaiti, airo pintsipatarori saikantarori nampitsi osiyaka-wintakari kooya,

Airo pitsipataari pinkaaripiro-siri-waiti, Pitsipatarori = kari iwasankitaitairi.

⁵Tima inkinkithasiritiro Pawa iyaari-pironka,

kimiwaitaka owajinoka-kyaami iyaari-pironka inkitiki, ari opiyotakari.
 6 Pinkisa-kowinta-jyaari, papii-piitiri piwasankitairi.

Tima iroka kaari-pirori siyakaa-winta-chari omirita-kaakariri kooya sinkitan-tatsiri,

Poipyiiniro iroori, tontaaki pinkantakiro.

7 Ampinaasi-waitaka okanta-piintzi iroori: ‘Naaka pinkatharo, airo iñiitana nasinonkaa-waityaa nonkimita-kotyaaro kinankaro.’

Tima oshiki okimosiriwinta-piro-waitakaro owaniinkatani, aakowintakaro omayimpi-pirowaitaki.

Irootakira oñaantyaarori ironaaka onkimaatsi-piro-waitajyaa.

8 Irootaki omapokan-tajyaari iwasankitajiro aparoni kitaitiri, Aritaki omantsiyataki, onkimaatsi-waitajyaa, ayimatajiro otashi, impoña intayii-tajiro.

Iriitaki mataironi Awinkathariti Pawa iwasankitajiro.

Tima ontzimi-motziri irirori isintsinka.

9 Aririka iñiitakiro oyachaarinka ontaajyaa nampitsi osiyakaa-wintakari kooya, oshiki iwasirita-kotai-tyaaro, yiraako-waityaaro pinkathariiti, tima iriitaki tsipata-kariri ikaratzi saikanta-karori yantayitziro osiyayitarori mayimpitaantsi. ¹⁰ Intaina inkatziya-yitaki yokaiti intharowan-tajyaaro iwasankitai-takiri, inkanta-jiiti:

¡Ikanta-machiitzi nampitarori Kompijaariki!

Iroopiro-waiwitaka nampitsi.

¿Okatzimatakama iwasankitai-takimi? Tikira isirinka-pirotaa-jaiti ooryaatsiri.

¹¹ Ari inkimita-kyaari ikaratzi iyomparita-piintakari, oshiki iwasirita-kotyaari, yiraako-waityaari, tima tikatsi iyomparitajyaa.

¹² Tima iyompariwita-piintakari yooroti, iiriikiti, poriryaari imapini kisoro kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari, nasiwai-yitachari

kithaarintsi, kitamaaro-masiri, jonkiro-masiri, kityonka-masi-pirori, karini-masiri. Tzimayi-witacha osiyarori santari. Tzimayi-witacha

iwitsikani ipothoyitakiri kamiithaini, chiitsi, incha-kota pinayita-chari, asiroyita-tsiri, mapipayi.^u ¹³ Tzimayi-witacha mitaki, tzimayi-witacha

nasiwaita-chari kasankari, tzimayi-witacha iraitsiri, tzimayi-witacha owaaki incható kimitariri yiinkantsi, tzimayi-witacha opani iwaitari,

tzimayi-witacha ipira-payi, ikyaakoitari, isiyako-minto, tzimayi-witacha aajatzi impiratani-payi.^v ¹⁴ Inkanta-jiitzi:

Ari othonka-paakari chochoki-payi piniwita-piintakari.

Ti ontzima-yitaji awaararo pininta-piintakiri, ari okarata-paaki owaniinkata.

^u 18.12,16 kisokiri kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari = perla ^v 18.13 ipira-payi = ganado, oisha; ikyaakoitari = caballo

¹⁵Intaina yaminako-yitairo iyomparita-piintari, tharowa inkantyya airo itsipatai-tantari iwasankitai-takiri. Antaroiti yiraa-kotyaaro iwasirita-kota-nakyaaro. ¹⁶Inkanta-jiitzi:

¡Ikanta-machiitzi nampitarori anta! Iroopiro-waiwitaka nampitsi.
Tzimayi-witacha oshiki iroopirori kitamaaro-masiri imanthaki,
jonkiro-masita-tsiri, aajatzi kityonka-piro-masita-tsiri.
Tzimayi-witacha oshiki yooroti, kisokiri kitamaarotaa-nikiri
pinapirota-chari.

¹⁷Apatziro isirinka-niintanaka kapichiini ooryaatsiri, ari yapirotai-takiro antaro owaararo.

Ari ikimitakari saikayitain-tsiri yamaatako-mintoki, intaina ikatziya-yitaka yamina-kotziri tsika ikanta yapirotai-takiri. Ari ipiyoojita ikaratzi antakoyitziro yamaatako-minto, itsipayitakari ikaratzi otitantarori. ¹⁸Ikanta iñaakiro oyacharinka nampitsi otaaka, oshiki yiraa-kotakaro, ikantayitzi:

Tikatsi pasini nampitsi kimitai-yaaroni iroka iroopirowita.

¹⁹Antaroiti iwasiri-waitaka, ikantajiitaki:

Ikanta-machiitzi ikaratzi nampita-karori anta.

Tima ashaaranta-yiwitakai arokaiti ajaikita-piintakiro owaararonsi amaatako-mintoki.

Tima apatziro isirinka-painta kapichiini ooryaatsiri, ari yapirotai-takirori.

²⁰Irooma awirokaiti inkiti-satzi, kitisiriri, Tyaantaariiti,
Kamantan-tzinkariiti,

Ontzimatyii pinkimo-siriyiti, tima ikamanta-yitzi-takai Pawa iro iwasankitaan-takariri saikantarori antaro nampitsi, ikisako-wintayitaa-tyaami awirokaiti.

²¹Ikanta aparoni Maninkari tzimatsiri isintsinka, yaaki antaro mapi tononka-mintotsi, yapishoonkakiro inkaariki, ikantzi:

Nokimitaakiro napishoonkakiro antaro mapi,

Ari nonkimitairori aajatzi antaro nampitsi Kompijaari.

Ari ompyiyaaari, airo iñiitairo.

²²Airo ikimaitairo owanthaani, onkamininkati owiyompi-minto,
osonkari aajatzi otyoori.

Airo iñiitairo okaratzi owitsika-yitziro tsika-rika opaiyitari.

Airo ikimaitairo ompoimati otononka-minto.

²³Airo iñiitairi imorikaji ootaminto.

Airo iñiitairo aawakaiyaa.

Ari okarata-paaki maaroni iroka, tima oshiki oitzinampa-siri-yitakiri pasini-satzi atziri-payi, kimiwaitaka onkisa-minthata-tyiirimi.

Tima antaroiti isintsi-yiwitaka ikaratzi iyompariwita-piintakari.

²⁴Irootaki owatsinaa-waita-kiriri pasini-satziiti, okapathai-nkata-kaawaitakiri Kamantan-tzinkariiti. Ari okantakiriri maaroni kitisiririiti.

Ikimosiriwintaita inkitiki

- 19** ¹Okanta okarata-paaki iroka, nokimatzi kaminin-kata-naintsiri ikaimajiitzi oshiki inkiti-satzi, ikantzi:
 ¡Ñaamisa! Iriitaki Pawa owawisaa-koyitairi. Otzimi-motziri iwaniinkaro, aajatzi isintsinka.
- ²Okaratzii inintziri yantiri irirori, tampatzika okantayitaka. Iriipirori inatzi.
 Tima iwasankitaakiro mayimpipro owaaripiro-yitakiriri kipatsi-satziiti. Ikisako-wintaari ikaratzii iwamaitakiri impiratani.
- ³Irojatzii yapii-yapii-jiitziri, ikantzi:
 ¡Ñaamisa! Onkatziyain-kataiti oyacharinka. Asi owatyiiro.
- ⁴Ikanta 24 antari-kona-payi, itsipatakari 4 inkiti-wiri-payi, ityirowa-jiitanaka, tima impinkathata-nakitziiri Pawa isaikaki irirori iwinkathari-mintoki, ikantajiitzi:
 ¡Omapirowí! ¡Ñaamisa!
- ⁵Tzimatsi ñaawaita-naintsiri saika-minto-tsiki, ikantaitzi:
 Maaroni impira-yitaari Pawa, piwisiryaawinta-jyaari.
 Piñaapinkathatairi maaroni, yitanakyaaro yanini-payi aajatzi antari-payi, maaroni.
- ⁶Ipoña nokimaki kamiinkata-paintsiri, iriwaitaki yapatojiita atziri-payi, iroowaitaki oparyai-nkatzi nijaa, iroowaitaki ookatha-rontsi. Ikantaitzi:
 ¡Ñaamisa! Aritaki pinkathari-wintantai Pawa, iriitaki Awinkathari-titajyaari Sintsi-pirori.
- ⁷Thami ankimo-siri-wintiri,
 Thami antharowinta-jyaari,
 Tima irootzi-mataki yoimosirinkiri yaawakaiyaa Ipiraitari.
 Aritaki owitsikaka iinantaari.
- ⁸Isinitai-takiro onkitamaaroti oithaari, ti onkipatsi-waiti, poriryaa okantaka.
- Siyakaa-winta-chari kitamaarori oithaari, irootaki kamiithari yanta-piintziri kimisantzin-kariiti kitisiriri.

Yakyootaitiri yaawakaiyaa kimitakariri ipiraitari

⁹Ipoña ikantapaakina inkiti-satzi: “Pisankinatiro iroka: Oshiki inkimo-siritaji ikaratzii ikaimai-takiri yakyootairi yaawakaiyaa Ipiraitari.”
 Ipoña ikantakina aajatzi: “Iroka, irootaki iñaani-piro Pawa.” ¹⁰Ari notyiirowanaka nopinkathata-nakiri Maninkari, ikantana: “¡Airo pipinkathatana naaka! Ari akarajiitzi impiratai Pawa, ari nosiyami awiroka, ari nosiyakari ikaratzii oisokiro-yitakarori ikinkithata-paintziri Jesús. Iriitaki pimpinkathati Pawa. Tima okaratzii ikinkithata-paintziri Jesús, irootaki oyosirita-kaayita-kiriri Kamantan-tzinkariiti.”

Kitamaarori ikyaakoitari

¹¹Ipoñaa noñaaki asitaryanaanka inkiti. Tzimatsi anta aparoni kitamaarori ikyaa-kotari. Iriima kyaakota-kariri, iriitaki ipaitai-tziri “Oisokirotaniri,” ipaitai-tziri aajatzi “Iriipirori.” Aririka iwasankitaanti, tampatzika okanta. Ari okimitari aajatzi aririka iwayiritanti.^w

¹²Osiyawaitakari paamari irooki. Amathai-tziitaka. Isankinatakarori wairontsi kaari iyotakoitzi, apatziro iyotziro irirori. ¹³Iriitaki kithaatakarori kithaarintsi othakakiri iraantsi. Ipaitai-tziri aajatzi “Iñaani Pawa.” ¹⁴Tzimatsi oshiki iwayiriti inkitiki. Kitamaaro-thaitaki okantaka iithaari, ti onkipatsi-waiti. Iriitaki oyaatakiriri kyaakoyita-kariri kitamaarori ikyaakoitari. ¹⁵Ari ositowa-nakiri ipaantiki osiyakarori othoyimpiyaa-nikitzi sataa-mintotsi, irootaki imponan-tajjaariri iisaniintani. Iriitaki ompiratan-tajjaarini irasiro-kotziti. Irijatzi kawirinkironi chochoki osiyakarori iraitsiri ipaitai-tziri “Imasirinka Pawa Sintsi-pirori.” ¹⁶Iriitaki sankinata-karori iroka wairontsi iithaari, aajatzi iporiki. Iroka wairontsi: “Pinkathari-wintziriri pinkathariiti. Ompiratariri ompiratan-taniriiti.”

¹⁷Ipoñaa noñaaki pasini Maninkari ikatziyan-takari ooryaatsiri, ikaimapaakiri maaroni tsmiriiti arayita-tsiri, ikantziri: “Pimpoki papatotajityani, pakyootairi awirokaiti Pawa yoimosirinka. ¹⁸Tima piwayita-jyaari atziri-watha: iwatha pinkathariiti, iwatha ijiwari owayiriiti, iwatha iriipiroriiti, iwatha ikyaakoitari aajatzi kyaakota-piintariri. Ti apatziro piwayaari yokapayi, piwayita-jyaari aajatzi iwatha maaroni: ompirataari, ompirataniri, antari-konaiti, yanini-payi, maaroni.” ¹⁹Ipoñaa noñaakiri kowiinkari owantaniri, noñaakiri aajatzi pinkathari kipatsi-satzi itsipayitakari iwayiriti. Ari ipiyojiitaka inintzi iwayiritiri kyaakota-kariri kitamaarori ikyaakoitani itsipayitakari aajatzi iwayiriti. ²⁰Tzimatsi ipaita airikawa-kiriri owantaniri. Ari ikimitai-takiri thayinkari kamantan-tzinkari itsipata-piintakari itasonka-wintantzi. Irootaki yamatawitan-takariri ikaratzi kintako-yitakarori iwairo owantaniri, aajatzi ikaratzi pinkathata-kirori isiyakaaro. Yoka owantaniri aajatzi thayinkari kamantan-tzinkari, yookaitakiri opaama-porinthataki paamari, okitiri-moitotaki sitziwaro okachaarinka. ²¹Iwamaitakiri maaroni kimisanta-nakiriri, ithatzinki-tantakari sitowapain-tsiri ipaantiki kyaakota-kariri kitamaarori ikyaakoitari. Kimatzii-piro-jiitaka tsmiri-payi.

Oshiki osarintsi onkarati 1000

20 ¹Ipoñaa noñaaki yayiita-paaki pasini Maninkari. Yairikakiro yasitaryana-tyaarori omorona inthopointa-pirota-tsiri. Yairikaki

^w 19.11,14,18,19,21 ikyaa-koitari = caballo, mora

aajatzi antaroiti asirotha. ²Yaakiri kyaatsi, maranki tzimitain-chari pairani. Iriitaki Kamaari, Mishatantaniri. Yoosotakiri onkarati 1000 osarintsi isaiki. ³Ari itziryaa-kiriri omoroki inthopointa-pirota-tsiri. Ishipita-kotakiri, yowitsiñika-kotakiri airo yamatawitan-taari atziri-payi, irojatzi omonkaratan-takyaari onkarati 1000 osarintsi. Aririka onkarata-paaki iroka, ari yoosoryaa-kota-paintiri kapichiini.

⁴Ipoña noñaaki oshiki saika-mintotsi tsika isaikayitaji inkarati pinkathari-wintan-tatsini. Ari noñaakiro isiri-payi ikaratzii thatzinkaitakiri ikimisantairo iñaani Pawa, ikinkithata-paintziri pairani Jesús. Tima yokaiti, ti impinkathatiri irirori owantaniri, ti impinkathatiro isiyakaaro aajatzi. Ti inkintako-tamakotyaa iwairo owantaniri, aajatzi irakoki. Iriiyitaki añaayitaa-tsiri, ipinkathari-wintan-tayitai irirori itsipataari Saipatzii-totaari, okaratzii 1000 osarintsi. ⁵Iriima pasini ikaratzii kamayitain-tsiri, ti yañaayitaji irirori, irojatzi omonkaratan-tapaakari 1000 osarintsi. Irootaki ipaitai-tziri “Itarori Añaantsi.” ⁶Kimosiri inkantajyaa apaata inkarati piriintaa-chani ipaitai-takiri “Itarori Añaantsi.” Tima kitisiriri inayitaji. Airo yapiitajiro inkamayitaji. Irasi iwiro yañaayitaji, iriitaki kimitajyaarini Impira-tasorintsitaari yantawaitainiri Pawa, yantawaitainiri aajatzi Saipatzii-totaari. Ari itsipataari ipinkathari-wintantai okaratzii 1000 osarintsi.

⁷Aririka omonkaratasyaa 1000 osarintsi, aritaki imisitowaita-paintiri Kamaari yasitakoi-takiri.^x ⁸Aririka isitowapaji, yitapajyaa yamatawita-pajiri maaroni atziri tsika-rika inampiyitaro. Iroka nampitsi-payi ipaitai-takiro “Gog,” pasini “Magog.” Yapatotajiri maaroni anta inintzi iwayirita-kaiyaari. Intzima-piroti oshiki atziri, iroowaitaki oshikitzi impaniki nijaa-thapyaaaki. ⁹Ijajitaki tsika owintini-pathatzi, intapotakiri kitisiririiti tsika ipiyojitaka iriroriiti. Ari okaratzii intapotakiro aajatzi ipaitai-tziri “Otako-pirotaaro Nampitsi.” Ari omapoka-sitajyaa omparyaa-paaki paamari, yapirotakiri maaroni. ¹⁰Iriima Kamaari amatawitan-taniri, yookaitakiri opaama-porinthataki paamari, kitiryiinka okantaka ositzinka okachaarinka. Ari yookitai-takariri kowiinkari owantaniri, itsipatai-takiri thayinkari kamantaniri. Irasi iwiro inkimaatsi-waitajyaa anta.

Yaminakoi-tantaji kitamaaroriki saika-mintotsi

¹¹Ipoña noñaaki antaroiti kitamaarori saika-mintotsi. Tzimatsi saikanta-karori, iriitaki apirota-jirori inkiti aajatzi kipatsi. ¹²Ari ikatziyajiitaka kamayitain-tsiri anta kitamaaroriki saika-mintotsi, itsipayitaari antari-payi aajatzi yanini-payi, maaroni. Ari yampinai-ryaanakiro sankinarintsi, yampinai-ryaanakiro aajatzi pasini tsika isankinata-kotaka

^x 20.7 Kamaari = Mishatantaniri

añaayitaa-tsini. Ari yaminakoi-tairo tsika isankinata-koitziri atziri-payi okaratzi yantayitakiri. ¹³ Ari ikimi-tzitakari ikaratzi piinkayitain-tsiri nijaaki, ipiyotaka iriroriiti. Ikaratzi kamayitain-tsiri, ari isaikita-jiitaka aajatzi anta osiyawaitakaro atziri onatyiimi “Kaamanitaantsi,” apakaajirimi ompirawai-witakari. Ari ikaratzi yaminakoi-tairi iriroriiti okaratzi yantayitakiri. ¹⁴ Ipoña yookaita-kirori “Kaamanitaantsi” opaama-porinthataki paamari ontaajyaa. Iroka paamari paama-porinthatain-tsiri, iro ipaitai-takiri “Apitita-tsiri Kaamanitaantsi.” ¹⁵ Ari ithonka yookaitakiri opaama-porinthatakira paamari ikaratzi kaari sankinata-kota-chani yañaayitaji.

Owakirari inkiti aajatzi owakirari kipatsi

21 ¹ Ipoña noñaaki owakirari inkiti, aajatzi owakirari kipatsi. Tima apirotaka paisatori inkiti, aajatzi paisatori kipatsi. Ti iñiitairo inkaari. ² Ipoña noñaaki okinapaaki inkitiki nampitsi tasorin-tsita-tsiri, ipaitai-tziro “Owakirari Aapatyaawini.” Iriitaki Pawa owayiita-kaanta-kirori. Owaniinka okantaka, iroowaitaki kooya owaniinkata-sitari oimintyaari. ³ Ari iñaawaitai-tanaki sintsiini saika-minto-tsiki, ikantaitzi: ¡Pamini! Osaiki-motajiri kipatsi-satziiti tasorintsi-thaanti tsika inampitaro Pawa.

Tima intsipataari Pawa tsika isaikayitzi yasiyitaari.

⁴ Tima iriitaki Pawa shiplotairini, yoimosirinka-yitajyaari. Airo ikaamani-yitaji, tikatsi katsiwaitaa-tsini, tikatsi irajachani, tikatsi kimaatsi-waitaa-chani.

Tima ari okarata-paaki iroka-payi.

⁵ Ipoña iñaawaitanaki saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, ikantzi: “Nowakirata-kaajiro maaroni.” Ikantanaki aajatzi: “Pisankinatiro iroka, tima iroopirori ñaantsi onatzi, ari onkanta-jita-tyiyyaani.” ⁶ Ari ikantana: “¡Ari owiraapaaka! Naaka osiyarori itarori sankinaritsi, aajatzi owiraantarori. Naakataki itakaan-tanakarori. Naakataki thonkaironi. Tzimatsi-rika miritatsiri, ari nomirita-kaajyaari nijaa owañaan-tatsiri. Impasii-tajyaari, ti ompinatyaa. ⁷ Irootaki nosinita-kiniriri oitsinampaanta-niriiti. Tima naaka Pawa impinkatha-yitai. Nonkimita-kaantajiri irirori notomiiti. ⁸ Iro kantacha airora notomitaari tharowan-taniri, kisosiriri, kisaniantaniri, owantaniri, mayimpiri, matsi, pinkathata-kiriri siyakaarontsi, thayinkariiti. Iriiyitaki taayitaa-chani opaama-pirothaataki, kitiryai-nkataan-tsiri oyacharinka. Irootaki apitita-tsini inkamayitaji.”

Owakirari Aapatyaawini

⁹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, ipoka-sita-paakina aparoni Maninkari owasankitaan-taniri airika-kirori iwajoni. Ikantapaakina:

“Pimpoki noñaakaimiro osiyakaa-wintari kooyaka iinantyaari Ipiraitari.”
¹⁰ Yaasirin-katanakina tonkaariki otzisiki. Iñaakakinaro antaroiti nampitsi tesorin-tsita-tsiri ipaitai-tziri Aapatyaawini, irootaki iwayiitajiri Pawa opoñaajaro inkitiki. ¹¹ Anta nampitsiki, ari iñiitairori iwaniinkaro Pawa, siparyaa-waitaki, iroowaitaki okanta mapiki poriryaata-tsiri, pinapirota-chari.^y ¹² Antaroiti okantaka otanto-nampiro. Okaratzi 12 tsika ikyaa-piintaitzi. Tzimatsi ikaratzi 12 Maninkari aamaako-wintayitarori tsika ikyaa-piintaitzi. Ari isankinai-takiro iwairo itomi-payi Israel. ¹³ Okaratzi mawa anta ikyaa-piintaitzi montita-kariri isitowa-pintzi ooryaatsiri. Aajatzi tsika ikyaa-pintzi ooryaatsiri okaratzi mawa. Katonko okaratzi mawa. Kiriinka okaratzi mawa. ¹⁴ Tzimatsi okaratzi 12 antaroiti mapi otzitakirori otanto-nampi. Ari osankina-yitakari 12 iwairo-payi Intyaantaariiti Ipiraitari.

¹⁵ Yoka ñaanata-kinari, yairikaki imonkara-minto-sithaki iwitsikai-tziri ooro, irootaki imonkaratan-tyaarori otanto-nampi, aajatzi tsika ikyaa-piintaitzi. ¹⁶ Ari omonkarata-wakaa osanthatzi onampi-naki iroka nampitsi, ti anaawakaiyaa. Ikanta yitanakaro Maninkari imonkaratziro tsika owiraa osanthatzi onampina, ojinokitzi aajatzi otontatzi, okaratzi 12000 siyasiyawai-mintotsi omonkarataka.^z ¹⁷ Ipoña imonkaratakiro aajatzi otanto-nampi, okaratzi otontatzi 144 ikonaki. Iro imonkaratan-takari Maninkari kimitarori ikonaki atziri imonkaratanta-piintari irirori. ¹⁸ Iroka otanto-nampi, osiyawaitakaro mapi poriryaataki okantaka. Iyosiita ooro iwitsikai-tanta-karori nampitsi, poriryaataki okantaka.^a ¹⁹ Iroka otzinkamitakari otanto-nampi, iro yaitaki pinapiro-yitachari mapiki nasiyita-chari oporiryaata-kiyitzi: nashonkaaniri, natsiryaari, kityaa-nikiri,^b ²⁰ kitiriri, kityonkari, kitiryainkari, anasiriki, potsitari aajatzi kitamaaroniki. ²¹ Okaratakira 12 ikyaa-piintaitzi, iro yaitaki antaro-pirori mapi, kisokiri kitamaarokiri pinapirota-chari, imokayitakiro iwitsikan-takarori. Maaroni owaankiiri-tsiti nampitsi, iyosiita ooro iwitsikai-tanta-karori, poriryaataki okantaka.^c

²² Ti ontzimapaji anta tesorintsi-panko. Tima iriitaki inampitantai-taari Awinkathariti Pawa Sintsi-pirori itsipataari Ipiraitari. Iriitaki impoyiita-yyaaroni tesorintsi-panko anta. ²³ Ti inintai-tapajiri ooryaatsiri, aajatzi kasiri. Tima iwaniinkaro Pawa kitainkata-kaaironi. Iriitaki Ipiraitari kimitajyaarini ootamintotsi. ²⁴ Iriitaki kitainkata-kotaironi yaniiyitajira atziri-payi anta. Pinkathariiti tzimayi-witachari iwaniinkaro kipatsiki,

^y 21.11,18 poriryaata-tsiri = jaspe ^z 21.16 12000 siyasiyawai-mintotsi = 2200 kilómetro. ^a 21.18,21 poriryaataki = vidrio ^b 21.19,20 pinapiro-yitachari mapiki nasiyita-chari oporiryaata-kiyitzi = jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. ^c 21.21 kisokiri kitamaarokiri pinapirota-chari = perla

kamiithaini isaikayitaji anta impinkathatairi Pawa. ²⁵Airo otsitinitapaji, asi owairo onkitaititapaji. Airo asita-nitaja nampitsi anta. ²⁶Ikaratzi tzimayi-witachari iwaniinkaro kipatsiki ipinkatha-witaitari, kamiitha isaikayitaji anta impinkathatairi Pawa. ²⁷Airo itzimaji anta kaaripirota-paatsini, airo iñiitairi antayita-jironi ipinkai-tziri, airo itzimapaji aajatzi thaiyapaa-chani. Intaini inampiyita-jyaaro ikaratzi isankinata-kotakiri Ipiraitari yañaayitaji anta.

22 ¹Ipoña a iñaakakinaro nijaa añaanita-kaanta-tsiri. Kitijaa-niki okantaka. Iro sitowaata-tsiri isaika-mintoki Pawa itsipatakari Ipiraitari,^d ²irootaki siyaatain-chari niyaankiniki owaankiirin-tsiki. Omontitha-mashaataka oshooka-thapyataan-takaro chochoki añaanita-kaanta-tsiri. Okanta-tya maaroni kasiri okithotapaji osarintsiki. Otikatsita-kaantapaji osi. ³Airo otzimapaji mishataantsi anta. Ari osaikapajiri iwinkathari-minto Pawa, aajatzi irasi Ipiraitari. Irasi iwiro impiratani-payi impinkathatairi anta. ⁴Aritaki iñaaporotai-tajiri Pawa. Inkintako-tamakota-jyaaro atziri-payi iwairo Pawa. ⁵Airo otsitinitapaji anta. Airo itzimapaji ooryaatsiri. Tima iriitaki kitainkataa-tsini Pawa, Awinkathari-titaari. Irasi iwiro impinkathari-wintan-tapaji atziri-payi anta.

Irootaintsi impiyi Saipatzii-totaari

⁶Ipoña ikantanakina Maninkari: “Iroopirora iroka ñaantsi, kantatsi ankimisantiro.” Tima pairani iyotakaa-yitakiri Pawa Awinkathariti Kamantan-tzinkari-payi, ari ikimitaakiri iroñaaka impiratani, ityaanta-kiniri Imaninkariti iñaakayitakiri iroka-payi, irootaki iyotanta-jyaari irootaintsira omayityaa tsika-rika ompaiyityaari.

⁷Iroka ikantzi Jesús: “¡Pamini! Irootaintsi nompíyi. Kimosiri inkantajyaa inkarati kimisanta-kironi ikamantantai-takiri aka sankinarin-tsiki.”

⁸Naakataki Juan osankinatzirori iroka. Naaka ñaakirori maaroni, naaka kimakirori aajatzi. Ari notyiirowa-witanaka nompinkathatiri Maninkari ñaakaki-narori maaroni iroka. ⁹Ikantanakina irirori: “¡Airo pipinkathatana naaka! Ari akarajiitzi impiratai Pawa, ari nosiyami awiroka, ari nosiyakari Kamantan-tzinkari-payi pipaiyitziri ‘iyikiiti,’ nosiyari aajatzi inkarati kimsantaironi sankina-yitain-chari aka. Iriira pimpinkathatairi Pawa.”

¹⁰Ipoña ikantanakina aajatzi: “Okaratzi pisankinata-kotakiri awisayita-tsini apaata, airo pimana-kotziro okaratzi ikamantai-takimiri, tima irootzi-mataki iñiitiro awisatsini. ¹¹inkaaripiro-siri-taiti itzimi-rika kaaripiro-sirita-tsiri iroñaaka. Inkamaari-piro-siri-taiti itzimi-rika

^d 22.1 kitijaa-niki = cristal

kamaari-siritain-tsiri iroñaaka. Yanta-piro-taitiro kamiithari itzimi-rika antakirori iroñaaka. Intasorintsi-piro-siri-taiti itzimi-rika tasorintsi-siritain-tsiri iroñaaka.

¹² ¡Irootaintsira nompiyi! Irootaintsira nompina-yitajiri atziri-payi okaratzi yantawintakiri aparoni-payi. ¹³ Naaka osiyarori itarori sankinarintsi, Naaka osiyarori aajatzi owiraantarori. Naakataki itarori, Naakataki owiraantaaroni. Naakataki itakaan-takarori, Naakataki thonkajironi.”

¹⁴ Kimosirira inkantajyaa inkarati kiwayitaironi iithaari, onkini isinitaitiri iroka chochoki añaakaan-tatsiri, onkini inkyaayitaji ikyaapiintaitzi nampitsiki. ¹⁵ Airoka ikyaayitaji anta kimitako-yitariri otsitzi, matsikan-taniri, antapiintakiro karipiro-yitatsiri, owantsinkari, ikaratzi pinkathata-kiriri pawaniro, ikaratzi amita-piinta-karori ithaiya.

¹⁶ “Naaka Jesús otyaanka-kiriri Maninkari inkaman-timiro iroka-payi, piwawisayiniri awiroka ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Pawa tsika-rika-payi. Naaka charinitariri pinkatharini David, ikasiya-kaitani. Naakataki ipaitaitzi ‘Impokiro Parya.’ ”

¹⁷ Ikantzi Tasorinkantsi: “Pimpokiita.” Ari okantziri aajatzi kimitakarori kooya iinantai-tyaari.

Inkarati kimayitaironi aajatzi iroka, inkanta-yitai: “Pimpokiita.”

Impokayiti itzimi-rika miriyita-tsiri. ¡Itzimi-rika nintanain-tsiri iiroo nijaa añaakaan-taniri, irawaiti, ti ompinatyaa!

¹⁸ Tzimatsi nonkaman-tiriri inkarati kimaironi tsika osankinata-koyitaka awisayita-tsini apaata: Tzimatsi-rika owanaa-sita-kyaroni sankinatain-chari, aritaki imapirotajiri Pawa iwasankitaan-tajyaari okaratzi kinkithata-koyitain-chari aka sankinarin-tsiki. ¹⁹ Tzimatsi-rika thaña-pithatan-tyaroni okaratzi sankinatain-chari aka, ari inthaña-pithata-jyaari apaata Pawa irirori airo isinitainiri chochoki añaakaan-tatsiri. Airo ikyaaji nampitsiki ikinkithata-koitakiri aka.

²⁰ Iroka ikantzi kinkithatziro iroka-payi: “Irootaintsi nompiyi.” Ari nokantzi naaka: “Omapirowí, sintsiini pimpiyí.” ²¹ Onkamintha irasi iwatyiiro inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.